

KONGELIG RESOLUSJON

Klima- og miljødepartementet
Statsråd: Ola Elvestuen

Ref.nr.:
Saksnr.: 19/42
Dato: 15.03.2019

Verneplan for skog - vern av 18 skogområder

1 Forslag

Klima- og miljødepartementet (KLD) tilrår med dette opprettelse av 18 verneområder i skog i medhold av naturmangfoldloven. 12 av områdene er nye naturreservater, 6 av områdene er utvidelse av eksisterende naturreservater.

Tilrådingen omfatter ca. 59 km² nytt verneareal, hvorav ca. 37 km² er produktiv skog.

Områdene som foreslås vernet er:

1. Trestikle naturreservat i Drammen kommune, Buskerud
2. Veia naturreservat i Nedre Eiker kommune, Buskerud
3. Oslien naturreservat i Nore og Uvdal kommune, Buskerud
4. Århanemyra naturreservat i Nittedal kommune, Akershus
5. Slitu naturreservat i Eidsberg kommune, Østfold
6. Sakseåsen naturreservat i Marker kommune, Østfold
7. Rudslandet naturreservat i Trøgstad kommune, Østfold
8. Skjeftkjølen naturreservat (utvidelse) i Trysil kommune, Hedmark
9. Tronkberget naturreservat (utvidelse) i Stor-Elvdal kommune, Hedmark
10. Setersjøberget naturreservat i Våler kommune, Hedmark
11. Turrind naturreservat i Nordre Land kommune, Oppland
12. Avrillen naturreservat i Gran kommune, Oppland
13. Vesleåa naturreservat i Gran kommune, Oppland
14. Urvatnet-Litjbumyran naturreservat (utvidelse) i Meldal kommune, Trøndelag
15. Urdvatn og Kallingshei naturreservat (utvidelse) i Åmli kommune, Aust-Agder
16. Øygarmsmarka og Brattfossheia (utvidelse) i Birkenes kommune, Aust-Agder
17. Eldåa naturreservat (utvidelse) i Stor-Elvdal kommune, Hedmark
18. Urvatnet naturreservat i Brønnøy kommune, Nordland

Områdene Skjeftkjølen, Tronkberget, Setersjøberget, Urvatnet-Litjbumyran og Eldåa eies av Statskog SF. Øvrige områder inngår i arbeidet med frivillig vern av privateid skog.

1.1. Begrunnelse for verneforslaget

Verneområdene vil bidra til å oppfylle de nasjonale målene for naturmangfold som Stortinget sluttet seg til gjennom behandlingen av Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet:

1. *Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
2. *Ingen arter og naturtyper skal utryddes som følge av menneskelig aktivitet, og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres.*

3. Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner.

Meld. St. 14 (2015-2016) legger opp til videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, i hovedsak ved vern av offentlig eid skog og ved frivillig vern av privateid skog. Forslaget bidrar også til å nå Stortingets mål om 10 prosent vern av skogarealet, samt internasjonale mål og forpliktelser, jf. bl.a. konvensjonen for biologisk mangfolds artikkel 8, jf. også naturmangfoldloven § 33 g om økologiske og landskapsmessige sammenhenger.

Vern av områdene mot ulike typer inngrep bidrar til å bevare norsk naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c. Skogvern er vurdert som et effektivt virkemiddel for å sikre norsk naturmangfold, blant annet ved at man fanger opp leveområder for et stort antall truede arter.

1.2. Hjemmelsgrunnlag

Områdene foreslås vernet som naturreservat i medhold av naturmangfoldloven § 34, § 37 og § 62. Vilåret for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi. Naturreservatene skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene a (*variasjonsbredden av naturtyper og landskap*), b (*arter og genetisk mangfold*), c (*truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter*), d (*større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv*), e (*områder med særskilte naturhistoriske verdier*), g (*økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt*), h (*referanseområder for å følge utviklingen i naturen*).

1.3. Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

De foreslåtte verneområdene inkluderer viktige naturtyper og et stort antall truede og nær truede arter. Skogområdene i denne tilrådingen omfatter både områder der ulike utforminger av barskog er dominerende, og områder med stort innslag av edellauvskog med stor variasjonsbredde i naturtyper og stort arts mangfold. Opprettelsen av verneområdene bidrar til å sikre et nettverk av viktige leveområder for naturmangfoldet i norske skogøkosystem. Viktige verneverdier er knyttet til stor variasjon i skogtyper, deriblant gammel skog som bidrar til å fylle mangler i skogvernet. Det er påvist et stort antall truede og nær truede arter i områdene.

De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene i skogområdene som foreslås vernet er generelt hogst og ulike typer utbygginger, eksempelvis veibygging, hyttebygging og utbygging av vindkraft, vannkraft og kraftlinjer. Vern av de foreslåtte områdene skal gjennom bestemmelser om slike tiltak sikre arealer med viktige vernekvaliteter og bidra til dekning av viktige mangler ved skogvernet. Områdene vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av levested for at stort antall truede arter, og dermed *reduere den samlede belastningen* på arter som har risiko for å dø ut. Verneforskriftene åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om *samlet belastning* være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om *miljøforsvarlige teknikker og lokalisering*, samt *miljøforringere betaler* der

hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene tillater likevel ikke vesentlige inngrep i områdene. KLD vurderer det slik at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. KLD anser at *kunnskapsgrunnlaget* er i tråd med kravet i naturmangfoldloven § 8. Det er ut fra en *føre-var-tilnærming* i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (*samlet belastning*). Det foreligger etter KLDs vurdering tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken.

For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen av det enkelte verneområde nedenfor, samt til Miljødirektoratets tilråding i saken.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslag er innhentet i ulike registreringer og kartlegginger som ledd i skogvernarbeidet, jf. bl.a. dokumentasjon i ”Lokalitetsdatabase for skogområder”. Viktige naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er NINA rapport 535/2010 og NINA rapport 1352/2017.

Hvis områdene ikke vernes er fortsatt skogbruk den mest aktuelle arealanvendelsen for de fleste områdene. Det vil da være sektorlover og skogbrukets egen sertifiserings-ordning som skal ivareta hensynene til biologisk mangfold. KLD vurderer at en kombinasjon av skogbrukets egne miljøtiltak sammen med oppbygging av et naturfaglig basert nettverk av verneområder er et effektivt bidrag til å sikre det biologiske mangfoldet i skog.

1.4. Andre samfunnsinteresser som kan påvirkes av verneforslaget

Historisk har skogene blitt utnyttet i ulik grad til bl.a. skogsdrift, beite, jakt og friluftsliv. Det er ikke aktuelt at skogbruk skal fortsette i områder som vernes som naturreservater, men aktiviteter som f.eks. utmarksbeite, jakt, fiske og friluftsliv kan i stor grad fortsette som tidligere.

Det går eksisterende veier inn i noen av de foreslåtte verneområdene.

Det inngår eksisterende kraftledning i nytt verneareal i området Urvatnet-Litlbumyran. Området har bestemmelser i verneforskriftene om drift, vedlikehold, oppgradering og fornyelse av kraftlinjer. For området Rudslendet grenser nytt verneareal til regulert vannmagasin Øyeren som er i bruk til vannkraftproduksjon. Det er også eksisterende verneområder som grenser til reguleringsmagasinet. Det er registrert mindre småkraftpotensialer i området Tronkberget. For øvrig berører verneforslaget ikke kjente planer om utbygging av vannkraft eller vindkraft, kjente potensialer for vannkraft eller vindkraft, eller kjente planer om bygging av nye kraftledninger. Det vises også til omtale om energierter i kap. 7 og 8.

Brønnøy Kalk AS har interesser knyttet til mulig framtidig uttransport av kalk gjennom det foreslåtte verneområdet Urvatnet, fra nærliggende mineralforekomster øst for foreslått verneområde. Av hensyn til disse interessene er grensen endret slik at verneområdet ikke er til hinder for slik eventuell framtidig veibygging. Brønnøy Kalk har også fått tillatelse til ekspropriasjon for undersøkelsesrett i det foreslåtte verneområdet. Eventuelle ressurser her

vil ifølge bedriften kunne tas ut ved underjordisk drift, og vil i så måte ikke berøre foreslått verneområde. I området Urvatnet-Litjbumyran er det gjennomført undersøkelser uten at det er avdekket drivverdige mineral-forekomster inntil 400 meters dyp. Det er åpnet for eventuelle ytterligere undersøkelser av mineralressurser i verneforskriften. For øvrig er det registrert mineralforekomster i eller nær noen områder, men det er ikke kjent interesse for utnyttelse av disse innenfor verneforslagene. Vern av områdene utelukker imidlertid ikke at eventuell drift av framtidige funn av viktige forekomster av mineralske ressurser kan skje, jf. omtale om mineralressurser i kap 7 og 8.

To områder i Trøndelag og Nordland omfatter arealer i reinbeitedistrikter.

1.5. Planstatus

Arealene i verneplanen er avsatt som LNF-områder i respektive kommuneplaner. Området Århanemyra ligger i tillegg innenfor markalovens geografiske virkeområde.

2. Samfunnsnytte og konsekvenser av verneforslaget

2.1. Samfunnsnytte av verneforslaget

Gjennomføring av verneforslaget vil bidra til å oppfylle de nasjonale målene for naturmangfold, målet om vern av 10 % av skogarealet og internasjonale mål og forpliktelser. Det vises til nærmere omtale i kap. 1.1.

Verneområdene har i tillegg viktige opplevelseskvaliteter og kan bidra til verdiskaping lokalt og regionalt knyttet til naturbasert turisme. Naturmangfold har også en egenverdi. Vern som foreslått vil derfor ha positiv samfunnsmessig betydning, og bidra til å oppfylle Stortingets vedtak i stortingsmeldingen Natur for livet (Meld. St. 14 (2015-2016)).

2.2. Samfunnsmessige konsekvenser av verneforslaget

Vern av områder etter naturmangfoldloven er å anse som varige tiltak som på ulike måter vil påvirke ulike samfunnsområder. Områdene er gjennomgående små, noe som i utgangspunktet tilsier at konsekvensene for andre interesser er begrensede.

Alle områder som foreslås vernet har areal under 250 km² og omfattes ikke av kravene til utarbeidelse av konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven og tilhørende forskrift. Bruksinteresser er klarlagt gjennom oppstartmelding og høring av verneforslag, samt annen kontakt med berørte parter. I hovedsak er interessene knyttet til skogbruk, beite og jakt og annet friluftsliv. Med unntak av skogbruk, er disse aktivitetene som fortsatt kan foregå innenfor rammen av verneforskriftene.

Hvis områdene ikke vernes er fortsatt skogbruk mest aktuelle arealbruk. Det vil da i hovedsak være sektorlover og skogbrukets sertifiseringsordning som skal ivareta hensynet til naturmangfold på disse arealene. KLD vurderer at et naturfaglig basert nettverk av verneområder, kombinert med gode miljøtiltak i skogbruket samt andre aktuelle virkemidler, er en effektiv måte å sikre naturmangfoldet i skog. KLD vurderer at betydelige arealandeler i verneforslaget enten er relativt vanskelig tilgjengelig skog med begrenset skogbruksmessig lønnsomhet eller skog med store miljøverdier som uansett ikke kunne hogges grunnet miljøhensyn i skogbrukets sertifiseringsregler og bestemmelser i forskrift om bærekraftig skogbruk. Samlet sett vurderes næringsmessige konsekvenser for skogbruket som følge av verneforslaget som begrensede.

Vern vil begrense mulighetene for bl.a. regulering av vassdrag og andre inngrep i strid med verneformålet. Det er ikke kjente planer om utbygging av vannkraft, vindkraft eller nye

kraftledninger i noen av områdene. I et område er det registrert potensiale for småkraftverk, jf. kap. 1.4. KLD vurderer at områdets verneverdier i skogvernsammenheng tilsier at verdien av å etablere naturreservater i områdene er større enn nytten av eventuell utnyttelse av disse vannkraftpotensialene.

Det er registrert mineralforekomster i eller nær noen områder. Vern av områdene utelukker imidlertid ikke at eventuell drift av fremtidige funn av viktige forekomster av mineralske ressurser kan skje, jf. omtale i kap 7.2. I området Urvatnet-Litjbumyran er det gjennomført undersøkelser på inntil 400 meters dyp uten at det er avdekket drivverdige mineralforekomster. Mht. eventuell framtidig kunnskap om ressurser på større dyp enn 400 meter vises til omtale i kap 7 om *Eventuell drift av framtidige funn av forekomster av mineralske ressurser*. Det er også åpnet for eventuelle undersøkelser i verneforskriften. Brønnøy Kalk AS har i høringen spilt inn at bygging av transportvei gjennom området vil være en aktuell framtidig arealbruk for området Ursvatnet. Endret avgrensning innebærer at det ikke er konflikt mellom foreslått vern og slik potensiell vei i framtiden. Utnyttelse av eventuelle mineralressurser i området Ursvatnet vil ventelig kunne skje gjennom underjordisk drift. Selv om underjordisk drift kan være forenelig med skogvern, kan mulige inngrep likevel komme i konflikt med andre viktige naturverdier, som f.eks. grotter.

To områder inngår i reinbeitedistrikter. Reindriften uttrykker i stor grad generell støtte til vern fordi det beskytter arealene mot utbygginger og inngrep som er negative for reindriften, samtidig som man generelt ønsker et lavt restriksjonsnivå for reindriften og andre samiske interesser i verneområdene.

Klima- og miljødepartementet viser til at verneplanen er utredet i henhold til gjeldende lovverk, samt at ulike interesser er blitt bredt belyst og vurdert bl.a. gjennom høringene. Naturmangfoldloven § 14 er på denne bakgrunn oppfylt. Kravene i utredningsinstruksen er oppfylt, og det vises bl.a. til relevante mål, verneverdier og påvirkningsfaktorer omtalt i kap. 1.1.-1.5. og til vurderinger i kap. 2 og kap. 9 om økonomiske konsekvenser.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen innebærer at berørte parter har fått god muligheter til å gi innspill.

Etter avveininger mellom områdenes verneverdier og andre interesser er det underveis i verneprosessen foretatt endringer i vernebestemmelser og avgrensning for foreslåtte verneområder. Med de tilpasninger og presiseringer som er foretatt i verneforslaget, vurderes det at forslaget ikke har vesentlig negative effekter for andre viktige samfunnsinteresser. Det vises for øvrig til omtale av de enkelte verneområdene i kapittel 8.

3. Viktige endringer i verneplanprosessen

Navn: Det er under høringene kommet forslag om endring av navn for noen av områdene. Dikeelva naturreservat endres til Øygardsmarka og Brattfossheia naturreservat.

Grenser: Det tilrås mindre grensejusteringer for flere områder, jf. omtale i kap. 8.

I Eldåa er vernegrensen trukket ut til 30 meter fra midtlinjen på kraftlinjetrasé. I samme område har også noe ungskog på Statskog sitt areal tatt ut. For Ursvatnet er det foreslått tatt ut areal av hensyn til mulig framtidig veitrase for transport av kalk til utskipningshavn.

Verneforskrifter: Det er etter høringen foreslått mindre endringer i verneforskrifter. Dette skyldes dels tilpasning til nyeste vernevedtak for naturreservater, dels høringsuttalelser og et generelt ønske om at forskriftene blir mest mulig like for forhold som gjelder samme tema. Ved større utvidelser av eksisterende naturreservater tilrås verneforskriften opphevet

og erstattet med en ny som omfatter hele området. KLD vurderer at endringene ikke har betydning for avtalene om frivillig vern som er inngått med grunneiere.

4. Oppheving og endring av tidligere vernevedtak

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås opphevet som følge av den nye verneplanen:

1. Forskrift 18.12.1982 nr. 4715 om fredning av Skjeftkjølen naturreservat, Trysil kommune.
2. Forskrift 10.06.2005 nr. 474 om verneplan for skog, vedlegg 11, fredning av Tronkberget naturreservat, Stor-Elvdal kommune.
3. Forskrift 04.12.1992 nr. 960 om vern av Urvatnet naturreservat, Meldal kommune.
4. Forskrift 23.12.1983 om fredning for Litlbumyran naturreservat, Meldal kommune.
5. Forskrift 13.12.2002 nr. 1516 om verneplan for barskog i Øst-Norge, vedlegg 4, fredning av Dikeelva naturreservat, Birkenes kommune, Aust-Agder.
6. Forskrift 11.12.2015 nr. 1540 om vern av Urdvatn og Kallingshei naturreservat, Åmli kommune, Aust-Agder.
7. Forskrift 21.06.1996 nr. 639 om vern av Barlindtjønn naturreservat, Åmli kommune, Aust-Agder.

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås endret som følge av den nye verneplanen:

1. Forskrift 7.12.2018 nr. 1842 om vern av Eldåa naturreservat, Stor-Elvdal kommune, Hedmark.

5. Forvaltning av verneområdene

Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte område. Naturreservatene er små verneområder, som det er lagt til grunn skal forvaltes av de kommunene som ønsker det. Dersom aktuelle kommuner ikke ønsker slik myndighet vil forvaltningsmyndigheten ligge hos Fylkesmannen. Kostnader til merking av grenser, oppsyn m.m. vil dekkes innenfor KLDs eksisterende budsjetttrammer.

6. Saksbehandling og høring av verneforslaget

6.1. Saksbehandling

6.1.1. Generell bakgrunn

Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, som i all hovedsak vil skje gjennom vern av offentlig eid skog og ved frivillig vern av privateid skog. Stortinget ba under behandlingen av meldingen regjeringen sette et mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet.

Områdene som foreslås vernet som naturreservater har ulik historikk og har vært knyttet til ulike verneprosesser. Det vises til aktuelle tilrådinger fra Miljødirektoratet og fylkesmannsembetene for utdypende informasjon om saksgangen.

6.1.2. Frivillig skogvern på privateid grunn

Ved frivillig skogvern tilbyr skogeierne aktuelle skogarealer for vern. Grunneierne oversender tilbud om vern til vedkommende fylkesmann. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider fylkesmannen forslag til

avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider fylkesmannen forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Det blir avholdt møter og/eller befaringer der forslaget diskuteres nærmere. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne og/eller grunneierens representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av avtalt erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

6.1.3. Vern av skog på arealer eid av Statskog SF og Opplysningsvesenets fond

Ved behandling av Innst. S. nr.150 (2001-2002) gikk Stortingets flertall inn for at Statskog SFs arealer skal brukes aktivt for å øke skogvernet i Norge. St. meld. nr. 25 (2002-2003) slo fast at det skal gjennomføres konkrete vurderinger av Statskog SFs og Opplysningsvesenets fonds skogarealer for å identifisere aktuelle verneområder.

I 2015 ba Stortinget om at regjeringen sørger for en gjennomgang av Statskog SFs ordinære skogeiendommer for verneverdig skog, og legge til rette for at verneverdig skog i deres eie kan vernes etter naturmangfoldloven. KLD har i brev av 9.5.2016 bedt Miljødirektoratet følge opp Stortingets anmodningsvedtak, med utgangspunkt i det pågående samarbeidet med Statskog SF om vern av skog på statsgrunn og med sikte på at Statskogs areal kan medvirke på en faglig god måte også i det videre skogvernarbeidet.

6.1.4. Konsultasjon med Sametinget

Et område i Trøndelag og et område i Nordland ligger i reinbeitedistrikter. KLD har gjennomført konsultasjon med Sametinget om saken. Sametinget har ikke innvendinger mot verneforslaget.

Sametinget har bedt om at det gjengis en kommentar vedrørende eventuell framtidig mineraldrift knyttet til området Ursvatnet i Nordland. Sametinget vil vi vise til at formålet i den foreslåtte verneforskriften også innbefatter bevaring av det samiske naturgrunnlaget, og Sametinget anser at en grensejustering, for å muliggjøre eventuelle framtidige mineral og råstoffrelaterte tiltak, ikke gagnar dette formålet. Sametinget vil også presisere at det at man ikke ser grunnlag for å motsette oss en grensejustering i forhold til dette frivillige vernet, på ingen måte innebærer en tilslutning til de råstoffrelaterte tiltak det vises til i resolusjonsforedraget. Tiltakenes forhold til samiske interesser i området er uavklart og ikke tilstrekkelig utredet, og disse forhold må avklares før og hvis tiltakene skal kunne iverksettes. Sametinget anser at behandlingen av vernesaken ikke kan begrense Sametingets rett til reise innsigelse eller konsultere om de framtidige mineral og råstoffrelaterte tiltakene som kan komme i området.

Fylkesmannen i Nordland var tidlig i prosessen i kontakt med Sametinget for å vurdere behovet for konsultasjon om området Ursvatnet. Sametinget ba Fylkesmannen avklare med berørte reinbeitedistrikt og andre samiske interesseorganisasjoner om behovet for konsultasjon. Sametinget har etter høring bekreftet overfor Fylkesmannen at det ikke er behov for konsultasjon under forutsetning av det ikke blir gjort endringer i forskriften. Fylkesmannen har rettet flere henvendelser til reinbeitedistriktet for å avklare behov for videre konsultasjon. Det er ikke mottatt svar på disse henvendelsene.

6.1.5. Forholdet til utredningsinstruksen, forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i naturmangfoldloven

Verneforslaget er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 og 2 begrunnes verneforslaget, hvordan det vil bidra til å nå nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur, og hva som eventuelt kan skje med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres. I kapittel 2 vurderes samfunnsnyttene og konsekvensene av verneforslaget, hvem som berøres og hvilke tiltak som anbefales. I kapittel 7 og 8 omtales og vurderes konkrete merknader til verneforslaget fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper. De økonomiske og administrative konsekvensene omtales i kap 9.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen innebærer inkluderende prosesser som sikrer gjennomføringen. For at verneverdiene skal bli ivaretatt etter vernevedtaket er fattet, forutsettes en forvaltning der berørte parter involveres på en hensiktsmessig måte. Verneforslaget reiser ikke prinsipielle spørsmål av en slik karakter som utredningsinstruksen legger til grunn.

Gjennom verneplanprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er således oppfylt.

6.2. Høring av verneforslaget

Berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner, fylkeskommuner og andre instanser på fylkesnivå, samt aktuelle lokale og regionale organisasjoner og sentrale høringsinstanser, har hatt verneforslagene på høring.

Generelt støtter kommuner og fylkeskommuner verneforslagene eller tar disse til etterretning, men har i noen tilfeller synspunkter på avgrensning eller vernebestemmelser.

7. Generelle merknader

7.1. Miljødirektoratets generelle merknader

Forskriftene

Miljødirektoratet understreker betydningen av at en både ved utforming av verneforskrifter og forvaltning av områdene, herunder dispensasjonspraksis, legger til grunn et langsiktig perspektiv. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at naturkvalitetene forvitres. Det er også viktig at den økosystemtilnærmingen som er lagt til grunn i skogvernet reflekteres.

Verneforskriftene innebærer vern av all vegetasjon og alt dyreliv. Det er likevel åpnet for jakt, fiske og sanking av bær og matsopp. Ulike tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Dette innbefatter anlegg av ulike slag, midlertidige eller faste, men også tiltak som for eksempel drenering, kalking og gjødsling. For enkelte områder er det i verneforskriften åpnet for visse typer anlegg etter søknad.

Verneforskriftene innebærer et generelt hogstforbud, men det kan etter søknad gis tillatelse til hogst av etablerte plantefelt. I tilfeller der det ikke er aktuelt å ta ut plantede trær på kort sikt, kan det etter søknad gis tillatelse til en begrenset skjøtsel.

Motorferdsel er forbudt, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med spesielt nevnte formål. Det understrekes at regelen om

"nødvendig motorferdsel" skal håndheves strengt. Motorferdsel i tilknytning til militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, og gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten er tillatt. Dette gjelder ikke for øvingsvirksomhet i tilknytning til slike formål. Det er gjort en vurdering for hvilke områder det er aktuelt med en egen dispensasjonshjemmel for øvingsvirksomhet. Utgangspunktet har vært at det ikke er aktuelt å åpne for dette i små verneområder og verneområder som på grunn av sin topografi er lite egnet til slike aktiviteter.

Vedlikehold av eksisterende veier og anlegg, herunder bygninger og eventuelt andre installasjoner som er i bruk på vernetidspunktet, er tillatt. Med vedlikehold menes opprettholdelse av den standard veien, bygningen, anlegget etc. hadde på vernetidspunktet. Vedlikehold omfatter ikke nybygging, oppgradering eller utvidelse. Vedlikehold av for eksempel vei omfatter således tiltak eller arbeid for å holde veien ved like eller opprettholde samme standard som på vernetidspunktet, uten at den endrer karakter. Miljødirektoratet vil ikke tilrå at verneforskriften henviser til vegklasser, da slike standarder kan endres over tid, men tilrå å opprettholde formuleringen om standard på vernetidspunktet. Tiltak som påføring av nytt grusdekke, grøfterensk, skifte av stikkrenner og lignende anses som vedlikehold. Motorferdsel i forbindelse med vedlikehold kan tillates etter søknad, og skal fortrinnsvis skje på snødekt mark.

Miljødirektoratet vil påpeke at restriksjonsnivået ikke er særlig forskjellig mellom de ulike områdene som her foreslås vernet, men da verneforskriftene for områdene er framkommet gjennom forhandlinger mellom de respektive fylkesmennene og grunneierne, vil det måtte aksepteres at det blir enkelte forskjeller i utformingen av forskriftene. For de områdene der eksisterende verneområder inngår i verneforslagene, vil ny verneforskrift omfatte hele området. For disse arealene vil det kunne medføre større endringer sammenlignet med eksisterende verneforskrift. For noen områder med mindre utvidelser, opprettholdes eksisterende bestemmelser, som også vil gjelde for utvidelsesarealet.

Miljødirektoratet vurderer at mal for verneforskrifter for naturreservater ivaretar avveiningen mellom brukergruppene og de overordnede vernehensyn på en god måte.

Navn

Kartverket forutsetter at vernemyndigheten melder inn navnet på nye naturreservat til Kartverket for registrering i Sentralt stedsnavnregister (SSR) når vernevedtak er gjort, jf. § 15 i lov om stadnamn av 18. mai 1990 nr. 11. Kartverket forutsetter dessuten at kart over verneområdene produseres i samsvar med Miljødirektoratets produktspesifikasjon. Språkrådet viser til at offentlige instanser er bundet til skrivemåten i sentralt stedsnavnsregister. For å kunne bruke annet navn, er det behov for å reise formell navnesak.

Endelige vernekart vil bli produsert i tråd med gjeldende praksis. For innmelding av navn på nye verneområder i Sentralt stedsnavnregister, vises til kommentarene fra KLD i foredrag til kgl. res. i desember 2015. Departementet viser til "at Kartverket gjøres kjent med nye vernevedtak gjennom brev fra Klima- og miljødepartementet for å tinglyse vernevedtakene på berørte eiendommer. Da Kartverket også er ansvarlig for Sentralt stedsnavnregister, må det forutsettes at Kartverket samtidig sørger for innmelding til Sentralt stedsnavnregister."

Motorferdsel

Generelt skal motorferdsel i verneområder vurderes etter søknad.

Miljødirektoratet vil understreke at motorisert uttransport av elg og hjort i utgangspunktet enten skal foregå manuelt eller ved bruk av lett beltekjøretøy hjemlet i § 6. Med lett beltekjøretøy i denne sammenheng menes mindre beltekjøretøy som f.eks. elgtrekk, jernhest og beltegående ATV.

En eventuell tillatelse til bruk av annet motorkjøretøy enn nevnt over, hjemlet i § 7, skal vurderes nøye. Det reelle behovet, samt mulige påvirkninger på naturmiljøet skal vurderes. Forvaltningsmyndigheten kan i sin søknadsbehandling knytte tillatelsen til bestemte traseer. Dette vil særlig være aktuelt for uttransport av elg og hjort fra bakenforliggende områder. Det kan også innvilges flerårige dispensasjoner.

I områder med hytter er hovedregelen at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til transport av ved, materialer og utstyr på snødekket mark etter § 7. Slike tillatelser bør normalt styres til fastlagte trasèer. Fastsetting av trasè bør gjøres ved søknadsbehandling eller som en del av utarbeidelse av forvaltningsplan. Motorisert transport i forbindelse med vedlikehold bør skje på snødekt mark med bruk av snøscooter. I unntakstilfeller kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til barmarkskjøring for transport av materialer til vedlikehold. Dette bør normalt være vedlikeholdsbehov av akutt karakter.

I verneforskriftenes § 7 er det åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til motorferdsel knyttet til ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurderingen av den enkelte dispensasjonssøknad legges til grunn at transporten fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig gjennomførbart og forøvrig når det er spesielle forhold som tilsier det, og forutsetter at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

Kraftlinjer

I områder med eksisterende energi- og kraftanlegg er utgangspunktet at anleggene skal kunne drives og vedlikeholdes på en sikkerhetsmessig og økonomisk forsvarlig måte. Forskriftsmalene har standardbestemmelser som åpner for drift og vedlikehold av anlegg, og motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftlinjer. Forskriftsmalen fastsetter søknadsplikt for motorferdsel utover dette. Bakgrunnen for dette er at forvaltningsmyndigheten blant annet skal ha mulighet til å kunne styre hvilke typer kjøretøy som benyttes og til hvilken tid eller etter hvilken trasé kjøringen skal skje. Dispensasjonsordninger tas ikke inn for å hindre nødvendige tiltak eller nødvendig kjøring, men fordi det i enkelte sårbare områder er ønskelig å styre bruken av kjøretøy slik at det ikke oppstår unødvendige konflikter og skader på naturmiljøet. Foruten drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, og nødvendig istandsetting ved akutt utfall, åpnes det for oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftanlegg og kraftlinjer for heving av spenningsnivå og øking av linjesnitt når dette ikke fører til vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.

Miljødirektoratet forholder seg til enighet om bestemmelsene om drift og vedlikehold av kraftanlegg, og har justert forskriftene i tråd med formuleringer i nyeste vernevedtak.

Leting etter mineralske ressurser

Naturmangfoldloven § 41 sier at det som ledd i saksbehandlingen skal innhentes

kunnskap om andre mulige verdier i området. Dette vil i hovedsak være å samle kunnskap som allerede er kjent, herunder informasjon om pågående næringer eller aktiviteter. Dersom ny kunnskap i framtiden viser at det finnes viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må eventuell utdrift av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne lyder: "*Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot verne-vedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.*"

Den viktigste måten å få fram interesser knyttet til potensiell og planlagt utnyttelse av mineralressurser på, er høringene som gjennomføres for det enkelte verneforslaget. I de fleste sakene finnes det fram til gode løsninger gjennom grensedraining og/eller tilpasning i forskriften. I de sakene der målet om økt skogvern, og grunneiers ønske om frivillig vern, må veies opp mot potensiell eller planlagt utnyttelse av mineralressurser, vil dette være avveininger som må avklares mellom departementene etter at Miljødirektoratet har avgitt sin tilråding til KLD.

Start og landing med luftfartøy

Miljødirektoratet vurderer at landing og start med luftfartøy er uønsket i naturreservater, og at dette bør tydeliggjøres og synliggjøres ved å ta inn et forbud i verneforskriften.

Gjennom forskrifter vedtatt ved kgl. res. 12.12.2014 ble Forsvarsbyggs ønske om at landing og start med forvarets luftfartøy gis automatisk unntak, tatt inn i forskriftene for skogvernområder. Miljødirektoratet har derfor lagt dette inn i alle forskriftene i denne tilrådingen. De aktuelle verneforslagene omfatter skog- og andre utmarksområder. En antar at landing og start eventuelt vil bli meget sjeldne foreteelser og ikke utgjøre noen trussel mot områdene som sådan.

Når det gjelder militær operativ virksomhet i lufta viser Miljødirektoratet til NOU 2001:15 Forsvarets områder for lavtflygning punkt 5.5.6.1 *Unntaket for militær operativ virksomhet i verneområder* hvor det fremgår hva som anses som operativ virksomhet. Miljødirektoratet legger denne tolkningen av begrepet militær operativ virksomhet til grunn.

Beiting

Landbruksdirektoratet mener at hvis det er aktuelt med beite, bør det være generelt unntak for beite og utsetting av saltstein samt nødvendig motorferdsel i den forbindelse og ved utsetting av saltstein, samt unntak for uttransport av syke og skadde beitedyr.

Miljødirektoratet viser til at for områder der beiting er aktuelt, er det gjort en vurdering av om forskriften skal åpne for utsetting av saltsteiner. For de fleste områdene er det vurdert at dette er et tiltak som i liten grad berører verneverdiene i særlig grad, og det er derfor tatt inn en unntaksbestemmelse om mulighet for utsetting av saltsteiner. For noen områder vurderes dette tiltaket å ha betydning i forhold til verneverdiene, og for disse områdene åpner ikke forskriftene for dette. Det samme gjelder oppsetting av gjerder; for de områdene der dette vurderes som aktuelt, er det tatt inn som spesifisert unntak i § 7.

Sykling og større arrangementer

Hovedregelen i friluftsloven er at det i skogområder er tillatt å sykle på vei eller sti når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet. På fjellet er det også tillatt å sykle utenfor sti. I kgl. res. 12.12.2014 ble det åpnet for sykling, samt riding og bruk av hest og kjerre,

på veier og stier i de fleste områder ved at det i verneforskriftene ble tatt inn forbud mot sykling/riding/hest og kjerre utenom stier og veger merket på kart.

I tråd med føringene i friluftsmeldingen og tidligere vedtatte kgl.res. for skogvern tilrår Miljødirektoratet at det i forskriftene tas inn bestemmelser om at sykling samt riding og bruk av hest tillates på eksisterende stier og veier, dersom det ikke er særskilte naturfaglige hensyn som tilsier at sykling bør være forbudt på bestemte stier eller i bestemte områder. Selv om regulering av sykling i skogområder følger av friluftsløven, mener direktoratet det er hensiktsmessig at regulering av sykling tas inn i verneforskriften sammen med regulering av andre aktiviteter i verneområdet, også i områder hvor det åpnes for sykling på alle eksisterende stier i området. I områder hvor det ikke finnes veier og stier gjelder et generelt forbud mot sykling og bruk av hest. Det fremgår av beskrivelsen av det enkelt område dersom det ikke finnes veier og stier i området.

El-sykler reguleres av forbudet mot motorferdsel i verneforskriftene. Det er foreløpig ikke gjort endringer i regelverket som gjelder el-sykler i friluftsløven eller i malen for verneforskrifter.

I nyere vernevedtak er bestemmelsene om arrangementer endret til kun å omfatte forbud mot større arrangementer. En del områder er tilrådt med generelt forbud mot idrettsarrangementer og andre større arrangementer. Miljødirektoratet har justert denne bestemmelsen i tråd med nyeste vernevedtak.

Annet

Miljødirektoratet har generelt tilrådd mindre endringer i forslagene til verneforskrifter, uten at dette endrer restriksjonsnivået.

7.2. Klima- og miljødepartementenes generelle merknader

Forholdet til matloven

I de spesielle tilfeller hvor det er behov for å sette inn tiltak etter lov av 19. desember 2003 nr 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) vil dette kunne dispenseres for etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften. En eventuell dispensasjon skal iverksettes uten opphold i henhold til de tiltak loven krever.

Kraftlinjer

Drift og vedlikehold av kraftlinjer

KLD viser til at bestemmelsene åpner for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. Vedlikehold omfatter blant annet utskifting av komponenter knyttet til kraftledninger (liner, isolatorer, master, traverser m.v.) i samsvar med anleggets tillatte egenskaper i tråd med konsesjon etter energiløven. Oppsetting av master med annen utforming enn eksisterende anlegg, omfattes normalt ikke av bestemmelsene på dette punkt. Ved utskifting av master eller andre komponenter, skal master og komponenter som er mest mulig lik eksisterende benyttes, med mindre overgang til andre typer master og komponenter vil redusere anleggets innvirkning på verneverdiene uten urimelige kostnader eller ulemper for anleggseieren, jf. energiforskriften § 3-4.

Nødvendig skogrydding i kraftlinjetraseer ansees som en del av ordinært vedlikehold av kraftledninger, som kan skje uten søknad. Dette omfatter også nødvendig sikringshogst av enkelttrær langs kraftlinjetraseen. Der hvor grenser for verneområder ligger nær eksisterende kraftlinjer forutsettes det at verneområdet ikke er til hinder for drift og vedlikehold av kraftlinjene.

Istandsetting ved akutt utfall

Ved akutt utfall, samt ved umiddelbar fare for akutt utfall, på eksisterende energi- og kraftanlegg er det behov for rask istandsetting slik at kunder får strøm og viktige samfunnsfunksjoner kan opprettholdes. I henholdsvis § 4 og § 6 er det derfor tatt inn bestemmelse om at istandsetting, og motorferdsel i den forbindelse, kan gjennomføres uten søknad. I § 6 er det i stedet tatt inn bestemmelse om at det i ettertid gis melding til forvaltningsmyndigheten om motorferdselen. Det nevnte unntaket for motorferdsel i § 6 gjelder ikke for ordinær drift og vedlikehold.

Oppgradering og fornyelse av kraftledninger

Verneforskriften har i § 4 unntak for oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linetverrsnitt når dette ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Eksempel på tiltak som har liten påvirkning på verneverdiene, og som er tillatt etter dette unntaket, er endring av driftsspenning eller linetykkelse. En forutsetning for dette er at heller ikke anleggsarbeidene skader verneverdiene nevneverdig. Oppgraderinger som innebærer bruk av større eller endrede master kan også omfattes dersom det ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Vurderingen av om oppgraderingen eller fornyelsen skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig, vil være en konkret vurdering av tiltakets effekter på det naturmangfoldet som er oppgitt i verneformålet. Jo mer presis og spesifisert formålsbestemmelsen er, desto lettere vil det være å fastslå om vilkåret er oppfylt eller ikke. Eksempel på tiltak som kan skade verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig, er økning av spenningsnivå eller endrede master som medfører behov for å øke ryddebeltets bredde langs kraftlinjen. Et annet eksempel er der man i anleggsfasen har behov for motorferdsel på barmark for å komme inn til mastepunktene med anleggsmaskiner, og slik ferdsel ikke kan skje i eksisterende ryddebelte. Slike tiltak vil kreve søknadsbehandling etter § 7.

Søknadspliktig oppgradering eller fornying av kraftledninger (§ 7)

Oppgradering eller fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4, og som er nødvendig for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, skal behandles etter søknad. Dette gjelder først og fremst tiltak som har potensial til å skade verneverdiene nevneverdig. Vurderingen blir dermed en avveining mellom tiltakets samfunnsmessige betydning og hensynet til verneverdiene. Hensikten med konkret søknad er å etablere en kontakt mellom tiltakshaver og forvaltningsmyndigheten for verneområdet med sikte på å drøfte avbøtende tiltak, slik at mulige negative konsekvenser for verneverdiene i størst mulig grad reduseres og dermed synliggjøres allerede i søknaden. Hensikten er ikke å diskutere nedleggelse eller dramatiske omlegginger av det eksisterende anlegget, men derimot en mest mulig skånsom utforming og mindre justeringer av anlegget. Departementet legger derfor til grunn at det i de fleste tilfeller vil være mulig å komme frem til løsninger som ivaretar behovet for nødvendig oppgradering eller fornyelse. Opprettholdelse av luftledning i det samme området skal normalt aksepteres. Oppgradering og fornying kan i noen tilfeller innebære bygging parallelt med eksisterende kraftledning, hvis eksisterende ledning må være i drift under arbeidet før den deretter rives. Ved vurderingen skal det legges vekt på netteiers plikter etter energiloven til å sørge for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, herunder sørge for vedlikehold og modernisering som sikrer en tilfredsstillende leveringskvalitet. Ved vurderingen skal det

også legges vekt på plikten til ved planlegging, utførelse og drift av elektriske anlegg å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren. På bakgrunn av dette mener Klima- og miljødepartementet at vernet er forenelig med energiforsyningen som berører områdene. Det vises for øvrig til omtalen av områdene i kap. 8.

Eventuell drift av framtidige funn av forekomster av mineralske ressurser

Regjeringen er opptatt av å legge til rette for fremtidig vekst i mineralnæringen. Skogområdene som forslås vernet, kan inneholde mineralforekomster som kan gi grunnlag for fremtidig verdiskaping og næringsutvikling. Vern av de foreslåtte skogområdene utelukker ikke muligheten for eventuell utnyttelse av funn av betydelige mineralressurser dersom slik virksomhet kan skje på en miljømessig forsvarlig måte.

Dersom ny kunnskap i framtiden viser at det fins viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må eventuell utdrift av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne lyder: *”Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.”*

Skogvernområdene er generelt relativt små, noe som innebærer at avstanden mellom vernegrense og en eventuell påvist drivverdig mineralressurs ofte kan være relativt liten. Dette øker de tekniske mulighetene for at eventuell utdrift av mineralforekomster som pr. i dag ikke er kjent, kan foretas uten at tiltaket har vesentlig negativ virkning på naturkvalitetene i verneområdet. Dette kan for eksempel gjøres ved underjordisk drift med uttakssted utenfor verneområdet.

Det kan likevel ikke utelukkes at det kan være aktuelt å benytte dagdrift i verneområdet for å utvinne mineraler med et betydelig verdiskapingspotensial. Dersom underjordisk drift med uttakssted utenfor verneområdet ikke er mulig, vil eventuell utvinning av mineralforekomster ved dagdrift måtte vurderes etter § 48 i naturmangfoldloven. Når tiltaket behandles etter denne generelle dispensasjonsbestemmelsen vil hensynet til vesentlige samfunnsinteresser bli vurdert og avveid opp mot verneinteressene.

Hogst av ved til hytter i verneområdet

I enkelte tilfeller er det under § 7 i forskriften åpnet for søknad om hogst av ved til eksisterende hytter i verneområdet. I skogreservater er det generelt et mål at skogen skal få utvikle seg mest mulig urørt av menneskelig aktivitet, også vedhogst. Derfor legges det primært til grunn at ved bør hogges utenfor verneområdet og kjøres inn til eksisterende hytter, men at det må gjøres en vurdering i hvert enkelt tilfelle om belastningen på verneområdet blir mindre om det tillates vedhogst rundt hyttene i verneområdet enn at veden blir transportert inn til hyttene gjennom verneområdet. Dersom det gis dispensasjon for hogst av ved til eksisterende hytter må det settes vilkår bl.a. om lokalisering og gjennomføring av hogsten, hogstmengde samt hvilke treslag som kan hogges, slik at verneverdiene i området ikke reduseres. Hogst skal uansett ikke skal skje i registrerte kjerneområder.

Motorferdsel på barmark

Det er i enkelte tilfeller i verneforskriftens § 7 åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til bruk av motorferdsel for ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke

spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurderingen av den enkelte dispensasjons-søknad legges til grunn at transporten fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig gjennomførbart, og forutsetter at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

Nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til hytter

Enkelte verneforskrifter kan i § 7 ha bestemmelser som åpner for nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til hytter. Det legges til grunn at slik transport fortrinnsvis bør skje på veier, eller alternativt med beltekjøretøy på snødekt mark, bl.a. fordi det her ofte er snakk om betydelig vekt som skal transporteres og betydelig potensialet for sporskader. Transport på barmark utenfor veier er aktuelt kun i enkelte spesielle tilfeller hvor transport med beltekjøretøy på snødekt mark ikke er mulig eller praktisk gjennomførbart, og dersom slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter. Dette må vurderes konkret i det enkelte tilfellet.

Utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder

Generelt er det slik at hvis det skulle oppstå behov i framtida som ikke er regulert i den enkelte forskrift, kan slike tiltak vurderes etter forskriftens generelle dispensasjonsbestemmelse i § 8. KLD legger imidlertid til grunn at selv om nåværende grunneier ikke har sett behov for utsetting av saltstein eller oppsetting av gjerder kan behovet endre seg i framtida, og det kan da være hensiktsmessig at dette er omtalt i forskriftene.

Forutsetningen er at tiltakene kan gjennomføres uten å skade verneverdiene. Saltsteiner tiltrekker seg både husdyr og hjortevilt og kan lokalt føre til betydelig tråkkslitasje og gjødselpåvirkning omkring saltsteinene. Også gjerder kan føre til tråkkslitasje. For enkeltområdene i denne vernesaken legges følgende til grunn for å ivareta natur som er sårbar for slitasje og tråkk som kan følge av utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder:

- For områder som er vurdert som relativt robuste mht. slitasje og tråkk og samtidig av en viss størrelse er det tatt inn et punkt i forskriften om utsetting av saltstein under § 4, og under § 7 et punkt om oppsetting av gjerder i forbindelse med beiting samt et punkt om nødvendig motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder.
- For enkelte områder som har innslag av sårbar natur mhp. slitasje og tråkk er punktet om utsetting av saltstein plassert under § 7, da man må kunne sikre bl.a. at plassering av saltstein ikke skjer i sårbare områder.
- For små områder som er sårbare for slitasje og tråkk er nevnte punkter ikke tatt inn i forskriften. Her kan også saltstein og gjerder oftest plasseres utenfor områdene.
- Det er også lagt vekt på om beiting er aktuelt, eksempelvis i svært bratt terreng.

Kulturminner og kulturmiljøer

Det forutsettes et tett samarbeid mellom kulturminnemyndighetene og naturforvaltningsmyndighetene i enkeltsaker om kulturminner og kulturmiljøer innenfor de foreslåtte verneområdene. Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av både fredete og ikke-fredete kulturminner skal skje på en slik måte at både natur- og kulturminneverdier ivaretas på best mulig måte. Slike tiltak avklares derfor med forvaltningsmyndigheten for verneområdene, slik at verneverdiene ikke forringes. Forskriftenes punkter om kulturminner og

kulturmiljøer er kun en presisering av kulturminnelovens bestemmelser, som også gjelder innenfor de foreslåtte verneområdene. Klima- og miljødepartementet vil understreke at inngrep i, istandsetting og skjøtsel av kulturminner og kulturmiljøer som er fredet i medhold av kulturminneloven, bare kan skje etter tillatelse fra kulturminnemyndighetene.

Sykling på veier og stier

Det er generelt åpnet for sykling på eksisterende veier og stier som er vist på vernekartet, unntatt hvis verneverdiene i området er vurdert som sårbare for slik påvirkning. Dette i samsvar med Meld. St. 18 2015-2016 *Friluftsliv*. I enkelte områder fins ikke stier eller veier, og sykling er da følgelig ikke tillatt.

Idrettsarrangementer og andre arrangementer

Formuleringen om arrangementer i § 3, som tidligere hadde ordlyden "*Bruk av naturreservatet til idrettsarrangementer og andre større arrangementer er forbudt*" er endret til ordlyden "*Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.*" Den nye formuleringen omfatter både idrettsarrangementer og andre arrangementer, og avgrensningen til større arrangementer gjelder uansett type arrangement.

Spesielt om foreslått naturreservat i Oslomarka

Det foreslåtte naturreservatet Århanemyra i Oslomarka har tilsvarende bestemmelser mhp. idrett og friluftsliv som er fattet i mars 2015 og senere. Det vises til føringer i foredrag til kongelig resolusjon for disse sakene, jf. bl.a. vernevedtak 20.3.2015. Disse føringene gjelder også området i Oslomarka som inngår i denne vernesaken.

Annet

KLD viser til at det for enkelte området i verneforskriftens formålsbestemmelse er beskrevet at skogen er urskogspreget. Dette innebærer at skogen ikke har synlige spor etter hogst eller andre inngrep.

Utover endringer som nevnt over har KLD foretatt mindre justeringer i forskriftene, hovedsakelig av teknisk art. KLD slutter seg forøvrig til Miljødirektoratets vurderinger i kap. 7.

8. Merknader til det enkelte område

Nedenfor er gjengitt sentrale opplysninger om saksbehandlingen for enkeltområdene, viktige høringsinstansers hovedsynspunkter og hovedinnholdet i vurdering og tilråding fra fylkesmannsembetene, Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet. For detaljert omtale av de samme tema samt lister over høringsinstanser vises til Miljødirektoratets tilråding samt til aktuelle tilråding fra fylkesmannsembetene. Verneverdiene i enkeltområder er beskrevet i tilrådingen fra Miljødirektoratet. Under "inngrep" oppgis tekniske inngrep for områder der man kjenner til slike inngrep. Der det ikke er gjengitt høringsuttaler er det ikke kommet uttalelser av vesentlig betydning til aktuelle områder.

Felles omtale av område nr. 1-3 i Buskerud fylke

Generelle merknader til høringen:

Buskerud fylkeskommune støtter forslaget til frivillig vern, men hovedutvalget forutsetter at vernebestemmelser tilpasses samfunns- og brukerinteresser. Vernebestemmelsene bør ikke utformes mer begrensende enn nødvendig for å opprettholde verneformålet. Det bes om at det gis adgang til å opprettholde og utvikle friluftslivsaktiviteter i verneområdene.

DMF viser til uttalelse til oppstart av prosessen, og har ikke ingen ytterligere kommentarer. Forsvarsbygg mener verneforslaget ivaretar Forsvarets interesser.

NVE registrerer at flere forhold som ble påpekt i deres tidligere uttalelse har blitt tatt hensyn til. NVE gjentar at vernegrense i strandsonen vil begrense mulighet for ras- og erosjonssikring. NVE finner ikke at forskriften direkte, eller ved søknad, gir mulighet for å løse slike tiltak, etter å ha gjennomgått de enkelte områders forskrifter.

Statnett SF uttrykker at de er svært fornøyd med at deres merknader som ble gitt til oppstartmelding for arbeid med skogvern er tatt til etterretning og at de er tatt med videre i høringsforslaget. De har ellers ingen kommentarer til høringen.

Språkrådet viser til stedsnavnstjenestens tilrådning datert 28. mars 2018 og at Fylkesmannen etter stedsnavnloven og tilhørende forskrift har plikt til å bruke de skrivemåtene som er oppført som tilrådd eller vedtatt i Sentralt stedsnavnregister (SSR), jf. § 9 første ledd i stedsnavnloven og § 13 siste ledd i forskriften til stedsnavnloven.

Fylkesmannen viser til at ingen av høringsinstansene går mot vern.

Fylkesmannen kan vanskelig se at det er behov for å gjennomføre ras- eller erosjonssikring i områdene der grensen går i strandsonen. Hvis slik sikring likevel skulle bli aktuelt vises til naturmangfoldloven § 48 som gir mulighet til å dispensere fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Fylkesmannen mener eventuell ras- eller erosjonssikring må kunne behandles under denne bestemmelsen.

Fylkesmannen er ikke enig i at man plikter å bruke en skrivemåte som er tilrådd eller vedtatt i Sentralt stedsnavnsregister for navn på verneområder eller videreføring av eksisterende navn. Man er enig i at det er pliktig å bruke riktig skrivemåte når det vises til eksisterende stedsnavn. Ved vernevedtak meldes navnet på det nye verneområdet inn til sentralt stedsnavnsregister som et verneområdenavn vedtatt av Kongen i statsråd. Ved valg av et slik navn mener Fylkesmannen derfor man må vurdere helheten av området for å finne et passende navn, samt ta hensyn til lokal bruk og innspill i verneprosessen.

1. **Trestikle naturreservat i Drammen kommune, Buskerud**

Totalareal ca 1318 dekar, hvorav ca 1100 dekar produktiv skog.

Inngrep: En dam ved utløpet av Trestiklevannet, og en hytte i området.

Høringsuttalelser: Drammen kommune har ingen merknader, men det er ønskelig at det i samråd med vernemyndigheten gis anledning til å etablere stier og evt. løyper i området.

NVE mener forskriften nå tar nødvendig høyde for drift og vedlikehold av dammer i området. NVEs generelle merknad vedrørende vernegrense i strandsonen gjelder fortsatt.

NOTS mener det er stier som bør inkluderes på vernekartet og ber om at stier kartlegges grundig, eller at forskriften tillater sykling på alle eksisterende stier.

Språkrådet tilrår å bruke navnet Trestiklevannet på dette området.

Fylkesmannen ønsker et navn som har forankring lokalt samtidig som det ikke knyttes kun til vannet, som ikke er hovedformålet med dette vernet. Lokalt brukes navnet Trestikle og Fylkesmannen mener derfor Trestikle naturreservat er et naturlig navn på området og tilrår bruk av dette navnet.

Området er forholdsvis mye brukt til friluftsliv. Bruken kan øke i fremtiden og Fylkesmannen ser at det på sikt kan være behov for å tilrettelegge og kanalisere ferdselen langs enkelte stier og at det kan være behov for å etablere nye stier og løyper. Naturgrunnlaget og de registrerte verneverdiene er av en slik karakter at det vil være mulig å etablere nye traseer uten at det er til skade for verneformålet og tilrår en bestemmelse om dette. Fylkesmannen foreslår at bestemmelsen om vedlikehold av eksisterende stier videreføres. Det foreslås i § 7 k) som åpner for å etablere nye stier og løyper i området. Fylkesmannen tilrår vern av Trestikle naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet viser til at offentlige instanser i utgangspunktet er bundet til skrivemåte i SSR. For å kunne bruke annet navn, er det behov for å reise formell navnesak. Fylkesmannen har vurdert at ingen godkjente stedsnavn i området er dekkende for verneforslaget. Fylkesmannen må i samråd med Kartverket reise navnesak i dette tilfellet. Direktoratet tilrår vern av området uavhengig av om formell navnesak er avklart. Ved behov kan endret navnettingen på området løses ved en endring av forskriften i ettertid. Direktoratet slutter seg for øvrig til Fylkesmannen og tilrår vern av Trestikle naturreservat.

I tilleggstilråding 8.10.2018 viser direktoratet til at sju frivillige organisasjoner har skrevet en uttalelse til Fylkesmannens tilråding. De sju organisasjonene er Kniveåsen Velforening, 1. Skoger speidergruppe, Nesbygda idrettslag, Berger og Svelvik O-lag, Svelvik Idrettsråd, Svelvikmarkas venner og Røysjømarkas venner. Organisasjonene skriver at de har blitt gjort oppmerksom på verneplanen først etter at området ble tilrådd fra Fylkesmannen i Buskerud. I brevet står det at et vern av området vil sterkt forhindre tradisjonell bruk av området til både idretts- og friluftsmål. De peker på at området rundt Trestiklevannet og Trestikle vest er i svært aktiv bruk, og at området er svært viktig for beboerne rundt Røysjømarka. Det pekes også på at Trestiklevannet er viktig badevann, og at et vern her vil gjøre det vanskelig og byråkratisk å dra på skole- eller speiderturer eller å gjennomføre orienterings- og terrengløp i området. Det stilles også spørsmål rundt merking av stier, bruk og opplag av båter og vedhogst i forbindelse med bruk av området, både fra turgåere og hytteeiere ved Trestiklevannet. Organisasjonene ber derfor om at Trestikle vest tas ut av området eller får en grad av vern som gjør det mulig å opprettholde dagens aktivitetsnivå. Miljødirektoratet viser til at vern av et område som naturreservat nødvendigvis vil bety et endret restriksjonsnivå i forvaltningen av arealene. Målet med vernet her er å ta vare på et område med variert, gammel naturskog, og bevare verneverdiene i mest mulig urørt tilstand. I innspillet legges det vekt på at området er godt tatt vare på og i en god tilstand til tross for mye bruk. Vern setter noen begrensninger knyttet til bruken av området. Verneforskriften åpner samtidig for at mye av den pågående aktiviteten som blir beskrevet kan fortsette. Rydding og vedlikehold av eksisterende stier, samt vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger i området kan fortsette som før. Etablering og merking av nye stier må avklares med grunneier og forvaltningsmyndigheten gjennom søknad etter § 7 i verneforskriften. Det samme gjelder også for gjennomføring av større arrangement. Hvor mye aktivitet området tåler og hvor grensen går for hva som er søknadspiktig av arrangement i skole og speiderforeningens regi må fastsettes i samråd med forvaltningsmyndigheten. Bading og bruk av robåt i Trestiklevannet blir ikke berørt av forbudene i verneforskriften. Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller med medbrakt ved vil være tillatt, mens felling av tørrgraner til bålbrenning vil ikke være tillatt.

Miljødirektoratet har vært i kontakt med Fylkesmannen i Buskerud som har skissert at de ønsker å gjennomføre et snarlig møte med de nevnte organisasjonene for å informere og klargjøre konsekvensene av vernet og for å se på mulige løsninger for deres ønsker om bruk av området, jf. spørsmålene rundt merking av stier og bruk av området i idretts-, skole- eller speiderarrangement. Miljødirektoratet mener de fleste punktene i innspillet fra

de sju organisasjonene kan ivaretas gjennom verneforskriften og framtidig forvaltning av området. Tiltak som går ut over det som er tillatt gjennom allemannsretten, vil i alle tilfeller måtte kreve tillatelse fra grunneier. I dette området har grunneier valgt å tilby arealet til frivillig vern av skog. Miljødirektoratet opprettholder tilrådingen av 3.9.2018.

Klima- og miljødepartementet har mottatt brev av 6.9.2018 fra de samme organisasjoner som omtalt i Miljødirektoratets tilleggstilråding over. Man ønsker at grensene for det foreslåtte naturreservatet endres, eller helst at deler av området får en mildere form for vern, slik at dagens aktiviteter kan opprettholdes.

Man mener vern som foreslått av Fylkesmannen sterkt vil forhindre tradisjonell bruk av området til både idretts- og friluftsliv. Området består av mye gammel skog som vi brukere setter stor pris på, og vern av deler av området samt utvidelse i øst støttes.

Det er planlagt stimerking i området. Turrunden "Vardåsrunderen" går litt inn i foreslått verne-område. Om arbeid som dette byråkratiseres vil det stoppe opp og stiene gro igjen. Vedhogst av tørrgraner er svært små inngrep.

For orienteringsidretten er Trestikle-vest avgjørende å kunne plassere poster i. Trestikle-vest, med Speiderodden som den mest populære plassen, er stedet stadig flere familier tar med ungene for et aktivt friluftsliv med øks, sag og kniv.

Kjerneområder som begrunner vern ligger utenfor kjerneområdet for idrett og friluftsliv.

Man ser ikke at vernehensyn er så tungtveiende i området rundt Trestikle og Trestikle-vest at de kan veie opp mot det viktige nærområdet for idrett- og friluftsliv. Dette er. De begrensninger som legges på bruk i et naturreservat er ikke forenlig med en videreføring av dagens aktiviteter innen friluftsliv og idrett i disse områdene.

Det beklages på det sterkeste at man først ble gjort oppmerksomme på verneforslaget etter at Fylkesmannen hadde sendt sin tilråding til Miljødirektoratet. Man ber om at området definert som Trestikle vest enten tas ut av grensen for naturreservatet eller helst får en grad av vern som gjør det mulig å opprettholde dagens aktivitetsnivå slik at det også i fremtiden kan være speiderturer til Speiderodden.

KLD har mottatt supplerende tilråding fra Fylkesmannen i Buskerud, som har hatt hatt møte med representanter for organisasjonene tilrår noen endringer av forskriften.

Bålbrenning: Fylkesmannen vurderer det som lite problematisk om det tas noe tørrkvist fra trær til bålbrenning, og anbefaler at § 4 f endres til: *"Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for: Bålbrenning med tørrkvist eller medbrakt ved i samsvar med gjeldende lovverk"*.

Opplag av båter: Eier av en hytte støtter verneforslaget, men ønsker mulighet for båtopplag. Fylkesmannen foreslår et nytt punkt i forskriften, § 4 k: *"Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for: Opplag av båter i forbindelse med bruk av hytter i reservatet."*

Orienteringsaktivitet: Området brukes av flere orienteringslag, og det jobbes med utarbeidelse av orienteringskart for vestsiden av Trestiklevannet. Fylkesmannen mener området er relativt robust og vil tåle en del aktivitet. Mye av aktiviteten vil ventelig i stor grad følge eksisterende stier. Fylkesmannen foreslår følgende punkt i forskriften § 4 l: *"Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for: Turorientering med faste sesongposter og orienteringsløp med maksimalt 200 deltakere, forutsatt at det er gjennomført årlig kontakt på fylkesnivå i henhold til pkt. 2.2. i «Avtale om retningslinjer for o-idrettens forhold til naturmiljø og rettighets-havere» av 3.12.1989, samt at øvrige relevante punkter i avtalen følges."*

KLD slutter seg til de endringene Fylkesmannen har foreslått. KLD mener i tillegg det bør utarbeides en forvaltningsplan som konkretiserer framtidig forvaltning av naturreservatet bl.a. mht. idrett og friluftsliv. KLD slutter seg for øvrig til direktoratet og tilrår vern av Trestikle naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

2. Veia naturreservat i Nedre Eiker kommune, Buskerud

Totalareal ca 390 dekar hvorav ca 390 dekar produktiv skog.

Inngrep: Gamle traktorveier, en dam ved utløpet av Dammyrtjern som er regulert for rekreasjon.

Høringsuttalelser: NVE mener forskriften tar hensyn til vedlikehold for dammen i Dammyrtjern. Kraftledningen som krysser tjernet har tilstrekkelig avstand fra ny grense.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Veia som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at grensen er justert i sørvest slik at en hytte kommer utenfor verneområdet. KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Veia naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

3. Oslien naturreservat i Nore og Uvdal kommune, Buskerud

Totalareal ca 1607 dekar hvorav ca 1506 dekar produktiv skog.

Inngrep: En traktorvei går inn i området i sør.

Høringsuttalelser: Språkrådet viser til stedsnavnstjenestens tilrådning om å bruke navnet Oset på området. Fylkesmannen har etter stedsnavnoven og tilhørende forskrift plikt til å bruke de skrivemåtene som er oppført som tilrådd eller vedtatt i SSR.

Grunneier har gitt innspill om stier, gamle ferdselsårer og en avskjæringsgrøft for vann.

Fylkesmannen mener Oslien naturreservat er det mest dekkende navnet og tilrår at dette vedtas og meldes inn til SSR. Vestre og Østre Oslien er oppført i registeret, og det er et langt mer dekkende navn på en liside enn Oset som er Språkrådets primære forslag. I tillegg er Oslien ønsket som navn av grunneier, og de har dokumentert at Oslien er navnet som brukes og har vært brukt lokalt. Fylkesmannen tilrår navnet Oslien.

Avgrensningen i sør er endret for å ta ut areal som er regulert til fritidsbebyggelse, samt mindre justering langs vei. Det er også gjort justinger i nord etter dialog med grunneier. Fylkesmannen har tatt inn stier på vernekartet på bakgrunn av innspill og opplysninger fra grunneier. Det foreslås at bruk av sykkel og hest og kjerre samt ridning knyttes til eksisterende stier og traktorveier på vernekart. Fylkesmannen ser at det kan være behov for å vedlikehold en eksisterende avskjæringsgrøft for vann i lisiden ovenfor gårdstunet. Mindre manuell rensk av denne gjennom f.eks. fjerning av enkelte vindfall og annet som legger seg i grøften, mener Fylkesmannen at kan gjøres uten å komme i konflikt med verneformålet. Større vedlikeholdsarbeider, som graving, opprensning og fjerning av vegetasjon o.l. må etter Fylkesmannens syn gjennom en søknadsbehandling der man kan vurdere metode, utstyr, adkomst m.m. mot verneformålet.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet viser til at offentlige instanser i utgangspunktet er bundet til skrivemåte i SSR. For å kunne bruke annet navn, er det behov for å reise formell navnesak. Fylkesmannen mener at ingen godkjente stedsnavn i området er dekkende for verneforslaget.

Fylkesmannen må i samråd med Kartverket reise navnesak i dette tilfellet. Direktoratet tilrår vern av området uavhengig av om formell navnesak er avklart. Ved behov kan endret navnsetting på området løses ved en endring av forskriften i ettertid. Miljødirektoratet slutter seg forøvrig til Fylkesmannen og tilrår vern av Oslien naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Oslien naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Felles omtale av flere områder som var på høring i Oslo og Akershus

Statens vegvesen har ingen merknader da ingen av deres riks- eller fylkesveier blir berørt. NVE uttaler seg til Eine og Røverkollen og kan ikke se at verneforslagene er i konflikt med kjente energiresurser. Det er ingen konkrete planer for regional- eller sentralnett i det aktuelle området som NVE kjenner til.

DNT Oslo og Omegn er generelt positive til opprettelse av de foreslåtte verneområdene, og er i hovedtrekk fornøyd med forslag til verneforskrifter.

Oslo og Omland friluftsråd (OOF) er godt fornøyd med de foreslåtte reservatene. Viktige naturverdier som gammel skog og høyt biologisk mangfold kan bevares for framtiden og være med å bidra til at Marka og nærområdene kan tilby friluftslivet et mangfold av naturopplevelser. OOF er kritisk til "frivillig vern"-metoden fordi den kan føre til at skogområdene med de viktigste naturverdiene ikke vernes. OOF er også kritisk til at Fylkesmannen foreslår å verne skogområder før en er ferdig med å kartlegge naturverdiene. Fylkesmannen oppfordres også til å benytte informasjonen i kommunenes kartlegging og verdsetting av friluftsområder. En bør f.eks. kunne øke tilgjengeligheten til områdene gjennom å styrke stinettet ved bedre skilting og merking, og en bør etablere gode og pedagogiske informasjonsopplegg knyttet til områdenes flotte og sjeldne natur. OOF ber derfor om at det følges opp med gode skjøtsel-/forvaltningsplaner.

Flere parter mener at det for flere av områdene er behov for en unntaksbestemmelse for utplassering av kjentmannsposter.

Fylkesmannen anbefaler å ta inn en ny bestemmelse om kjentmannsposter i § 4. Av erfaring ønsker en å kunne vurdere om en søknad om slike tiltak er i strid med verneforskriften, men mener at dette ivaretas med at postplasseringen skal avklares med forvaltningsmyndigheten i forkant. Stort sett vil utplassering av kjentmannsposter ikke skade for naturverdiene. Det bes om en avklaring fra KLD om en slik bestemmelse skal bli en vanlig del av verneforskrifter, spesielt innenfor Marka.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til at det for enkelte områder i Osломarka tas inn i § 4 en ny bestemmelse om kjentmannsposter. Formuleringen er noe endret av KLD, og henviser til "Avtale om retningslinjer for o-idrettens forhold til naturmiljø og rettighetshavere" av 3.12.1989. Hvis organisasjoner som ikke er part i denne avtalen ønsker å sette ut kjentmannsposter i et verneområde, må de sette seg inn i avtalens bestemmelser. Forvaltningsmyndigheten for verneområdet vil kunne bidra med f.eks. kart eller andre opplysninger om spesielt sårbare områder slik at postplassering her unngås.

4. **Århanemyra naturreservat i Nittedal kommune, Akershus**
Totalareal ca 2947 dekar, hvorav ca 2600 dekar produktiv skog.

Høringsuttalelser: Språkrådet: Sentralt stedsnavnregister har registrert skrivemåtene Århanemyra og Århanamyra, men dette er ikke i samsvar med norsk rettskriving. Språkrådet har derfor bedt Kartverket om å reise formell navnesak. Fylkesmannen må vente til det er gjort vedtak navnesaken før skrivemåten av reservatnavnet kan fastsettes. Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) ville vanligvis motsette seg vern etter NML som "bare" har lokal verdi, og anbefalt at området i stedet skulle vernes etter markalovens § 11. Når de likevel støtter forslaget om vern av Århanemyra som naturreservat er det på grunn av områdets sentrale plassering i et etter hvert stort, sammenhengende nettverk av gammel skog på Romeriksåsene. Gammelskogstilstanden i Oslo-marka begynner å bli prekær, da andelen egnet skog for lengst er kommet under et nivå som kan sikre artsmangfoldet i slike skoger. Det er etter NOAs syn derfor nødvendig å verne all gjenværende gammelskog, "hogstklasse 5+", i Marka og supplere disse med annen eldre skog og restaureringsområder for å etablere fungerende landskapsøkologiske nettverk der verneområdene bindes sammen med korridorer og "stepping stones".

Statnett: Fylkesmannen skriver at hverken ledning eller ryddebelt berøres av forslaget, og at det dermed heller ikke er tatt inn bestemmelser som omhandler ledningen. Ut fra det mottatte kartmaterialet kan det se ut til at Fylkesmannen har rett i dette, men det er umulig å se hvor stor avstanden er mellom ledningens midtlinje og vernegrensa. Dette har avgjørende interesse for Statnett og burde vært spesifisert i høringsdokumentet. Statnett ber derfor om å få tilsendt opplysninger om dette, og forbeholder seg rett til å uttale seg om dette etter høringsfristen. Det er sannsynlig at Statnetts behov for landing med helikopter og bakketransport med motoriserte kjøretøy berører areal som er foreslått vernet. Eventuelt behov er avhengig av topografien. Statnett må derfor som et minimum ha en hjemmel i forskriften til å kunne foreta arbeid ved uforutsette hendelser og akutt utfall på ledningen uten å måtte søke forvaltningsmyndigheten om dette, og videre muligheten til å søke om dispensasjon for transportbehov ved ordinært arbeid.

NVE: Århanemyra er foreslått lagt inntil 300 kV transmisjonsnettledningen Røykås-Fåberg. Fylkesmannen har ikke tatt inn unntak i forskriften. For bygging, drift, vedlikehold og fornyelse av kraftledningen er det behov for tilgang med motorferdsel. Ved fornyelse er det større behov og ryddebeltet kan endres. Det er forståelig at det er ønskelig at netteier søker om dispensasjon for nybygging, men hvis det ikke ligger noen unntak i forskriften for kraftledninger vil det bli tungvint å drifte ledningen. Ved evt. trefall eller andre akutte hendelser vil feilretting ta lengre tid og påvirke forsyningssikkerheten. Grensen lengst øst bør ev. justeres 100 meter. NVE ser ellers ingen konflikt med kjente energiresurser.

Hafslund Nett AS har ikke elanlegg i det området som omfattes av planen.

DNT Oslo og Omegn: Den blåmerkede stien mellom Setertjernet og Åbortjernet er ikke tegnet inn på vernekartet. Det bes om at stien legges inn på kartet.

Fylkesmannen beklager at det i høringsdokumentet ikke var opplyst om avstand mellom ledningens midtlinje og grensa for verneområdet. Informasjon om dette er oversendt Statnett etter høringen. Vernegrensen er lagt ca. 6-10 meters avstand fra skogryddebeltet langs linjen. Fylkesmannen foreslår videre å ta inn bestemmelse i verneforskriften som åpner for at det kan gis tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold og oppgradering av kraftledningen. Nødvendig motorferdsel ved akutt utfall anbefales som et generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene. Eventuelle oppgraderinger og fornyelser som berører reservatet mener Fylkesmannen må behandles etter søknad og vil normalt falle inn under verneforskriftens § 8. Det antas at

slike dispensasjoner under normale omstendigheter vil kunne gis. Hensikten med en konkret søknad er bl.a. å etablere en kontakt mellom tiltakshaver og forvaltningsmyndigheten for verneområdet. Dette med sikte på å drøfte avbøtende tiltak, slik at mulige negative konsekvenser for verneformålet som følge av anlegget i størst mulig grad reduseres og dermed synliggjøres allerede i søknaden. Opprettholdelse av luftledning i det samme området skal normalt aksepteres. Ved vurderingen skal det legges vekt på tiltakshaverens plikter etter energiloven til å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, herunder sørge for vedlikehold og modernisering som sikrer en tilfredsstillende leveringskvalitet. Ved vurderingen skal det også legges vekt på plikten til ved planlegging, utførelse og drift av elektriske anlegg å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren.

Avmerking av stier på kartet: Fylkesmannen viser til at foreslått bestemmelse om vedlikehold er knyttet til eksisterende stier generelt, og ikke til konkrete traséer avmerket på vernekartet. Stier og løyper avmerkes derfor heller ikke på vernekartet.

Navn: For å sikre fremdrift i verneplanen oversendes Fylkesmannens tilråding før navnesaken er avklart. Fylkesmannen forutsetter at det er foretatt en beslutning i navnesaken før endelig vernevedtak. Området benevnes Århanemyra inntil videre.

Fylkesmannen tilrår navnet Århanemyra som i høringsforslaget.

Fylkesmannen tilrår vern av Århanemyra naturreservat med grense som fremgår av vedlagt kart og med følgende endring i verneforskriften fra høringsutkastet: Nye punkter:

§ 6, punkt e: "*Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg som grenser til naturreservatet. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.*"

§ 7, punkt g: "*Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, og oppgradering og fornyelse av kraftledninger, som grenser til naturreservatet.*"

Miljødirektoratet tilrår vern av området uavhengig av om den formelle navnesaken er avklart. Ved behov kan endringer i navnsettingen på området løses ved en endring av forskriften i ettertid. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Fylkesmannen og tilrår vern av Århanemyra som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Århanemyra naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Felles omtale av område nr. 5-7 i Østfold

Høringsuttalelser:

Landbruksdirektoratet: For områdene Rudslandet og Slitu er det foreslått bestemmelser om forbud mot beiting i reservatene. De savner en redegjørelse for hvilke vurderinger som er gjort ved å innføre slike restriksjoner på beitebruk i området, herunder hvilke konsekvenser et slikt forbud vil ha for landbruket og ber Fylkesmannen gjøre en ny vurdering av om beiting kan tillates i nevnte områder. De savner for øvrig beskrivelser av hvilke andre brukerinteresser og tekniske inngrep som finnes i områdene som foreslås vernet. Hvis skog- eller jordbruksinteresser utover beiting bør ivaretas, bes det om at Fylkesmannen tar hensyn til dette i utforming av forskrifter.

Statnett har ikke anlegg som blir berørt av planene og har derfor ingen kommentarer.

Hafslund Nett påpeker at bestemmelsene må sikres rett til drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende energi- og nettanlegg, inkl. nødvendig bruk av motorkjøretøy. Ved akutt utfall må nettselskap ha mulighet til å reparere anlegget raskt. I områder med luftledninger i verneområdet må det kunne utføres nødvendig skogrydding for sikker drift. Alle slike arbeider må kunne utføres uten at det må søkes om dispensasjon fra vernebestemmelsene. Nettselskapet har konkrete bemerkninger til tre av områdene der de har anlegg.

Statens vegvesen har ikke bemerkninger til områdene som ligger langt unna riks- og fylkesveg, men har kommentarer til to av forslagene.

DMF er opptatt av at mineralressurser som har eller kan ha verdi blir hensyntatt. Vern kan i tillegg til å båndlegge mineralressurser i verneområdet også medføre restriksjoner utenfor verneområdet. Hvis ny kunnskap i fremtiden viser at det fins viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må eventuelt uttak av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. DMF har konkrete merknader til fem av reservatforslagene.

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Østfold støtter forslaget.

Forum for natur og friluftsliv Østfold er svært positive til at Fylkesmannen tar initiativ til å verne verdifull skog i fylket og ber Fylkesmannen fortsette arbeidet med vern av viktige skogområder som er viktige for biologisk mangfold og for at innbyggerne skal få nyte naturen i sine nærområder, samt de større regionalt viktige friluftsområdene. Mener at turstier bør tillates opprettholdt i reservatene iht. tilstand på vernetidspunktet.

Østfold Botaniske Forening mener det er prisverdig at 9 områder er på høring, men viser til at de fleste områder er små. Små områder er sårbare for kanteffekter som uttørking og invasjon av fremmede arter. Bare ca. 3,5% av Østfolds skogareal er vernet som naturreservat og det er under landsgjennomsnittet. Det er svært langt igjen til å nå Stortingets målsetting om vern av 10% av skogarealet. Det har blitt hogd mye de senere år og aktuelle områder for vern blir stadig mer krevende å finne. Mener det er unødvendig at innsamlingsforbud er standard og unntak for innsamling til offentlige samlinger bør kunne inngå i forskriftene. Ved funn av ekstra sårbare arter kan det fremgå i forskriften at disse ikke kan innsamles. Generelt innsamlingsforbud kan være med på å hindre ny kunnskap.

Mer Villmark Nå ser det som svært positivt at naturverdier i aktuelle skogområder sikres.

Fylkesmannen bemerke at alle områder er skogarealer og kan før eller siden bli aktuelle som ledd i landbruksnæringa. Områder aktuelle som skogreservat er dominert av eldre eller gammel skog, men det kan være varierende innslag av yngre skog/tidlige suksesjonstrinn. Partier med yngre skog kan bli akseptert av arronderingsmessige hensyn og fordi det ikke er mulig å finne større arealer av utelukkende gammel skog. Alle områder er blitt undersøkt/kartlagt for miljøverdier av ekstern kompetanse før det ble tatt stilling til om vedkommende område kan være aktuelt som verneobjekt.. En opplagt konsekvens av vernet er at hogst og andre fysiske inngrep ikke vil tillates. Skogeier får bistand fra sin skogeierforening/skogeierforbundet for å vurdere saken. En rekke parter uttaler seg og det tas hensyn til andre brukerinteresser så langt mulig innenfor forutsetningene for et naturreservat. Det legges vekt på at reservatet ikke skal vanskeliggjøre drift av tilliggende/bakenforliggende arealer, for eksempel ved at tømmertransport gjennom verneområdet blir akseptert. Dette er forhold som forsøkes avklart i planprosessen eventuelt ved høringen. Jakt, fangst og fiske kan fortsette etter reglene i viltloven og lov om lakse- og innlandsfiske. Inngrep i området blir kort omtalt i den fagbeskrivelse/områdebeskrivelse som inngår i høringsdokumentene.

Forbudet mot beiting er vurdert konkret og begrunnet med at de aktuelle områdene for en stor del består av leirraviner med fuktig jordsmonn der vegetasjonen er slitasjesvak. Det er vanlig med kildefremspring og fuktige dalbunner. Tråkk av husdyr under slike forhold kan føre til alvorlig skade på vegetasjonen, noe som vil være i strid med verneformålet. Av denne grunn er beiting ikke tillatt i reservater i fylket med tilsvarende jordsmonn/vegetasjon. Beiting er tillatt i barskogreservatene i fylket på morene/grunnfjell som har vegetasjon som er mer robust mot tråkk- og slitasjeskader. Dette gjelder det store flertallet av skogreservatene. På denne bakgrunn anbefaler ikke Fylkesmannen at forskriften endres på dette punkt.

Fylkesmannen viser at til Miljødirektoratets forskriftsmal for skogreservater er lagt til grunn i alle verneforslag. Fylkesmannen mener alle vesentlige innspill fra Hafslund Nett er ivaretatt i forslagene til forskrift. Fylkesmannen oppfatter at nødvendig skogrydding i kraftgata er en del av vedlikeholdet av linja.

Fylkesmannen mener at i de fleste tilfeller er det uproblematisk og ønskelig at turstier opprettholdes med en standard som på vernetidspunktet ved nødvendig, men forsiktig rydding. Flere av verneforslagene er små, vanskelig tilgjengelige og er uten tydelige turstier. Det er derfor lite hensiktsmessig å endre forslaget til verneforskrift for disse områdene. Områdene Sakseåsen og Rudslandet har tydeligere stier som kan få behov for rydding. Fylkesmannen foreslår endring i § 7 som ivaretar dette behovet i disse områdene. Fylkesmannen viser til at en del små områder har egenskaper som kvalifiserer for vern, f.eks. en del ravedaler, fuktskoger mv. Det er viktig at også disse mindre områdene, med dokumenterte verneverdier sikres, selv om det vil bli en utfordring å opprettholde disse kvalitetene på lang sikt. Det er muligheter for visse tilpasninger i forskriftene ut fra lokale forhold, men slike tilpasninger må ikke påvirke verneformålet negativt. Forbudet mot skade eller ødeleggelse av vegetasjonen er en standard bestemmelse i forskriftene.

5. **Slitu naturreservat i Eidsberg kommune, Østfold**

Totalareal ca 80 dekar, hvorav ca 78 dekar produktiv skog.

Fylkesmannen tilrår at reservatforslaget for området Slitu fremmes som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Slitu naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Slitu naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

6. **Sakseåsen naturreservat i Marker kommune, Østfold**

Totalareal ca 666 dekar, hvorav ca 583 dekar produktiv skog.

Inngrep: En hytte, spor av en gammel traktorvei.

Høringsuttalelser:

Språkrådet tilrår skrivemåten *Sakseåsen* i samsvar med tilrådd skrivemåte i SSR.

DMF anser en lokalt viktig sand- og grusressurs nordøst for området lite påvirket av vern.

Østfold Botaniske Forening mener det hadde vært ønskelig å få med Stueåsen i vest i fremtiden, hvor det bl.a. er funnet gubbeskjegg og lungenever.

Grunneier har tatt opp forhold vedrørende hytte ved Saksetjernet. Det gjelder uttak av ved til bruk i hytta og fjerning av enkelte trær som utgjør en fare for bygningen.

Fylkesmannen vil benytte skrivemåten Sakseåsen som tilrådd. Fylkesmannen viser til at aktuell grunneier på Stueåsen ikke interessert i en avtale om frivillig vern. Forhold vedrørende hytte foreslås tatt inn i forskriftens § 4 (veduttak) og § 7 (fjerning av faretrær). Fylkesmannen tilrår at reservatforslaget for området Sakseåsen fremmes som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Sakseåsen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at det i verneforskriften under § 4 er åpnet for uttak av ved til eget bruk på hytte på gnr./bnr. 77/10. Dette burde, slik det er vanlig i skogvernområder, vært et punkt under § 7 i verneforskriften. Det forutsettes at formuleringen i § 4 gjelder uttak av ved i lite omfang som i all hovedsak skjer nær hytta. KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Sakseåsen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

7. **Rudslandet naturreservat i Trøgstad kommune, Østfold**

Totalareal ca 372 dekar, hvorav ca 370 dekar produktiv skog.

Inngrep: Traktorveitrasèer.

Høringsuttalelser:

Østfold Botaniske Forening viser til at dette er skog på høybonitetsmark. Hogstinngrep vil forsvinne relativt raskt. Det hadde vært ønskelig med utvidelser. Mindre hogstflater bør kunne aksepteres. Plantet skog kunne gjerne tynnes ved ringbarking av grantrær slik at det raskere skapes en naturlig skogdynamikk.

DMF sier at den østlige delen av verneområdet kommer inn i en registrert ressurs for sand og grus ved Mønster, som av NGU er registrert med lokal verdi. Vest for Mønstervika består ressursen av opp til 24 meter dype lag med sand og grus og er definert til nesten å rekke ned til Øyerens strandkant. Det har tidligere vært aktive masseuttak på østsiden av elva. DMF antar at området på vestsiden er mer aktuelt for videre uttak. Pga. siltandel ved strandkanten vurderer DMF at uttak med stor sannsynlighet vil være aktuelt noe lenger enn den berørte delen av foreslått verneområde.

Norges Skogeierforbund har merknader til forskriften for Rudslandet knyttet til jordekanter, bruk av sykkel/riding, forbud mot beiting, forbud mot oppsetting av saltsteiner, motorferdsel på traktorvei og vedlikehold av eksisterende drenggrøfter.

Fylkesmannen er enig i at denne type mark forholdsvis raskt repareres etter hogstinngrep og at bevisst skjøtsel kan påskynde prosesser i ønsket retning. Forslaget til avgrensning er de grenser Fylkesmannen har kommet til enighet med de aktuelle grunneierne om.

Rudslandet er et svært verdifullt skogområde av meget høy verneverdi som det er viktig å sikre for å bevare dokumenterte miljøkvaliteter.

Fylkesmannen vil ikke anbefale en grensejustering av lokaliteten og viser også til DMFs vurdering om at det mest aktuelle uttakspotensialet ikke ligger innenfor verneforslaget, men noe lenger inn.

Fylkesmannen viser til standard verneforskrift for skogreservater vedr. jordekanter/trefelling og anbefaler at dette løses i forskriften tilsvarende de øvrige reservater i fylket som grenser til dyrket mark. Det vil være uheldig med egne bestemmelser om dette i det aktuelle området som avviker fra etablerte naturreservater med tilsvarende problemstilling.

Forbudet mot beiting er vurdert konkret og begrunnet med at området for en stor del består av leirraviner med fuktig jordsmonn der vegetasjonen er skjør og slitasjesvak. Av denne grunn er beiting ikke tillatt i reservater i fylket med tilsvarende jordsmonn/vegetasjon. Beiting er tillatt i barskogreservatene i fylket på morene/grunnfjell som har vegetasjon som er mer robust mot tråkk- og slitasjeskader. På denne bakgrunn anbefaler Fylkesmannen at forskriften ikke endres på dette punkt. Tillatelse til oppsetting av saltsteiner er uaktuelt når beite er forbudt, noe som også gjelder oppsetting av husdyrgjerder og motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe.

Stier/veier er lagt inn på vernekartet som påpekt av Skogeierforbundet med bestemmelser om ferdsel/vedlikehold, samt bestemmelse om vedlikehold av dreneringsgrøfter.

Fylkesmannen tilrår at reservatforslaget for området Rudlandet fremmes som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Rudlandet naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at området grenser Øyeren som er regulert til vannkraftformål. KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Rudlandet naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Felles omtale av område nr. 8-10 i Hedmark

Høringsuttalelser:

Statskog SF: For Tronkberget må traktorvegen langs Tronka være mulig å vedlikeholde og bruke på grunn av skogsdrift på begge sider av naturreservatet. Det foreslås noen mindre justeringer av grensa for Skjeftkjølen for å utelate noe areal med ungskog og contorta.

Statens vegvesen påpeker at fylkesveg 208 i Vegnettsplan for Hedmark fylke er klassifisert som lokal samleveg, med generell byggegrense 30 meter fra senterlinje av vegen. Det bes derfor om at grensa for Skjeftkjølen naturreservat holdes utenfor byggegrenseområdet.

Hvis dette ikke lar seg løse bes om at det presiseres at vernebestemmelsene ikke er til hinder for nødvendig drift og vedlikehold langs fylkesveg 208.

NVE kan ikke se at forslagene vil komme i konflikt med eksisterende vannkraftverk eller kjente planer for vannkraftverk. Den foreslåtte utvidelsen av Tronkberget naturreservat omfatter et kartlagt vannkraftpotensial i Tronka, men utbyggingskostnaden er relativt høy sammenlignet med mange av småkraftprosjektene som har fått konsesjon den siste tiden. Videre kommer ikke verneforslagene i konflikt med eksisterende eller planlagte kraftlinjer.

Statnett påpeker at de ikke har anlegg som blir berørt av verneforslagene.

Forsvarsbygg påpeker at det ved større øvelser av og til er behov for å rekvirere grunnarealer etter lov og forskrift om militære rekvisisjoner. Det foreslås derfor et tillegg til verneforskriftens § 7 om at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi dispensasjon til Forsvarets øvingsvirksomhet.

DMF: Det er ikke registrert mineralske ressurser innenfor de foreslåtte verneområdene. Det er registrert sand- og grusressurser i nærområdene til Skjeftkjølen og Tronkberget. Det forutsettes at evt. framtidig uttak fra disse ikke kommer i konflikt med verneinteressene.

Språkrådet mener at Sætersjøberget naturreservat vil være et mer dekkende navn på området i Våler da Tørrberget i hovedsak ligger utenfor det foreslåtte naturreservatet.

Hedmark fylkeskommune uttrykker tilfredshet med at istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner er tatt inn som en spesifisert dispensasjonsbestemmelse i verneforskriften.

Eidsiva Nett AS påpeker at de ikke har anlegg innenfor de foreslåtte verneområdene.

Naturvernforbundet i Hedmark:

Skjeftkjølen: Fylkesmannens forslag er mindre enn de biologiske anbefalingene, det savnes derfor en redegjørelse for bakgrunnen for dette avviket. Videre påpekes som nødvendig at verneforskriften for eksisterende Skjeftkjølen naturreservat endres slik at skogsdrift forbys. En finner det merkelig at Fylkesmannen ikke har foreslått en slik forskriftsendring for de statlige eide arealene som en del av høringen, ikke minst fordi Biofokus har påvist kjerneområder innenfor eksisterende naturreservat.

Tørrberget: Opprettelsen støttes, man er imidlertid kritisk til at den vestlige delen av Biofokus sitt alternative forslag ikke er innlemmet i verneforslaget. Der bes om at dette blir gjort for å sikre en bedre arrondering og for å sikre et større areal gammelskog.

Tronkberget: Dette er en meget viktig utvidelse. Fordi naturtypen skogsøtgras-sumpskog er sterkt truet bes om at det gjennomføres tilleggsregistreringer i 2018 bakgrunn i at Biofokus har uttalt at det trolig er mer verdifull skog utenfor deres forslag til avgrensning. Det gjentas tidligere merknader om at det også må utarbeides verneforslag for området Gillerhaugen i Våler vest fordi det er svært få vernekandidater i denne delen av fylket. Det legges vekt på at området har "kompakt delvis rik lavlandsskog".

Fylkesmannens merknader:

Tørrberget: Fylkesmannen har forståelse for at Biofokus sitt alternative forslag til grense i vest hadde gitt en noe bedre arrondering. Det alternative arealet har verdier knyttet til gammelskog, men den arealmessige største andelen utgjøres av skog i hogstklasse III og IV. Fylkesmannen har merket seg at det faglige grunnlagsmaterialet påpeker at den foreslåtte arronderingen vurderes som tilfredsstillende/rimelig i forhold til kjente naturverdier i området, samt at det fanger opp det gjenværende gammelskogarealet og skog med de største verdiene i området. Fylkesmannen opprettholder derfor anbefalt avgrensning.

Skjeftkjølen: Statskog SF har anmodet om 3 mindre kartfestede justeringer av grensa, to østlige forslag omfatter et contortaareal og et areal med skjøttet furuskog i hogstklasse III. Fylkesmannen aksepterer disse justeringene. Justeringsforslaget i vest er begrunnet med at alt areal i hogstklasse II vil komme utenom naturreservatet. Statskogs forslag vil imidlertid medføre at et relativt stort myrareal blir holdt utenfor. Arealet med ungskog innenfor reservatet med opprinnelig grenseforslag er svært beskjedent, og Fylkesmannen imøtekommer ikke Statskogs anmodning om den justeringen.

Foreslått utvidelse av Skjeftkjølen naturreservat vil på det nærmeste komme 250 – 300 meter fra fylkesveg 208. Fylkesmannen kan derfor ikke se at verneforslaget vil komme i konflikt med byggegrenseområdet til fylkesvegen.

Naturvernforbundet i Hedmark er kritisk til Fylkesmannens forslag til avgrensning i øst. Mesteparten av Skjeftåsen er yngre og svært påvirkede gran- og furubestand i hogstklasse III – IV. De yngste bestandene har alder 35-40 år og 50-60 år for de eldste. Etter Fylkesmannens oppfatning er verneverdiene knyttet til disse arealene relativt begrensede. I tillegg er det betydelige arealer med contortaplantinger helt i øst innenfor det arealet som Biofokus foreslår vernet. I denne sammenheng vil en også påpeke at Statskog i utgangspunktet ba om at alt areal øst for eksisterende naturreservat/ dyrelivs-fredningsområde ble tatt ut. Fylkesmannen har ikke funnet å akseptere en så stor innskrenkning som Statskog anbefaler. Verneforslaget er et resultat av en totalvurdering der en har forsøkt å balansere mellom verneverdier og skogtilstand (hogst- og skjøtelsespåvirkning, forekomst av contorta etc.).

I forslaget til verneforskrift for Tronkberget naturreservat er det i § 4 punkt h) innarbeidet et unntak om vedlikehold av traktorvegen og i § 6 punkt d) unntak for kjøring på denne traseen i forbindelse med skogsdrift. Fylkesmannen mener derfor at Statskogs anmodning vedrørende vedlikehold og bruk av denne traseen er imøtekommet.

Fylkesmannen mener at forskriftens § 7 punkt a) gir forvaltningsmyndigheten hjemmel til å kunne gi Forsvaret dispensasjon fra ferdselsbestemmelsene til avgrenset bruk av naturreservatet til øvingsvirksomhet. Forsvarsbygg sin anmodning på dette punktet synes derfor etter Fylkesmannens oppfatning å være imøtekommet.

Forslaget til verneforskrift for Skjeftkjølen naturreservat som ble sendt på høring er ment å være forskriften som skal gjelde hele det utvidete naturreservatet. Forutsatt at denne verneforskriften blir vedtatt, betyr dette at skogsdrift heller ikke blir tillatt innenfor det eksisterende naturreservatet.

Fylkesmannen er enig med Språkrådet i at Sætersjøberget vil være et geografisk mer dekkende navn enn Tørrberget. Ved kongelig resolusjon av 21. juni 2017 ble også Tørberget naturreservat i Stor-Elvdal kommune opprettet. To naturreservater i Hedmark med så like navn kan være en kilde til forvirring. Fylkesmannen anbefaler at navnet endres til *Sætersjøberget naturreservat* i samsvar med Språkrådets anmodning.

8. **Skjeftkjølen naturreservat (utvidelse) i Trysil kommune, Hedmark**

Nytt areal ca 3025 dekar, hvorav ca 1527 dekar produktiv skog. Nytt totalareal ca 8260 dekar.

Fylkesmannen tilrår at grensen justeres på to korte strekninger i samsvar med Statskogs anmodning, og tilrår ellers at Skjeftkjølen naturreservat vernes som foreslått i høringen.

Miljødirektoratet viser til at det i Skjeftkjølen finnes noen stier. Direktoratet ser ikke grunnlag for å forby bruk av sykkel og hest og kjerre, samt ridning og tilrår at det åpnes for dette i forskriften. Aktuelle stier avmerkes på vernekart. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Fylkesmannen og tilrår utvidelse av Skjeftkjølen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Skjeftkjølen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

9. **Tronkberget naturreservat (utvidelse) i Stor-Elvdal kommune, Hedmark**

Nytt areal ca 679 dekar hvorav ca 664 dekar prod. skog. Nytt totalareal ca 1960 dekar.

Inngrep: En gammel kjerrevei/traktorvei.

Fylkesmannen tilrår at Tronkberget naturreservat vernes som foreslått i høringen.

Miljødirektoratet viser til at det går en sti fra Bratteggveien til toppen av Tronkberget. Direktoratet ser ikke grunnlag for å forby bruk av sykkel, hest og kjerre, samt ridning og tilrår at det åpnes for dette i forskriften. Stien avmerkes på vernekart. Direktoratet slutter seg for øvrig til Fylkesmannen og tilrår utvidelse av Tronkberget naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Tronkberget naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

10. **Sætersjøberget naturreservat i Våler kommune, Hedmark**
Totalareal ca 1794 dekar, hvorav ca 1649 dekar produktiv skog.

Fylkesmannen tilrår at navnet på naturreservatet endres til Sætersjøberget naturreservat, og tilrår ellers at området vernes som foreslått i høringen

Miljødirektoratet gjør oppmerksomt på at det ikke er registrert stier i verneforslaget. Det åpnes av den grunn ikke for bruk av hest og sykkel i området. Direktoratet slutter seg for øvrig til Fylkesmannen og tilrår vern av Sætersjøberget naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Sætersjøberget naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Felles omtale av område nr. 11-13 i Oppland

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Statnett SF og Eidsiva Nett AS har ingen merknader til verneforslagene.

Jernbaneverket anbefaler at Bane NOR eier og drifter toginfrastruktur er høringspart.

DMF viser til at de foreslåtte verneområdene ikke utelukker muligheten for eventuell utnyttelse av funn av betydelige mineralressurser dersom slik virksomhet kan skje på en miljømessig forsvarlig måte. DMF påpeker videre at nyere kunnskap om mineralske ressurser innenfor områdene kan danne grunnlag for unntaksbestemmelsen § 48 i naturmangfoldloven. DMF har merknader til verneforslagene for Sjøa og Vesleåa.

Statens vegvesen, Region øst (SVV) kan ikke se at noen av de planlagte verneområdene berører fylkes- eller riksveg. Dersom det likevel er slik at noen av områdene planlegges inntil riks- eller fylkesveg, dvs. innenfor vegens byggegrense, eller for eksempel i rasområder med behov for sikring, ber SVV om at dette avklares med dem.

Norsk Sau og Geit ber om at Oppland Sau og Geit føres opp som høringsinstans, og ber Fylkesmannen vurdere å sette opp aktuelle beitelag/sankelag som har beiteområdet på arealene som foreslås vernet, på adresselista.

11. **Turrtind naturreservat i Nordre Land kommune, Oppland**
Totalareal ca 9330 dekar, hvorav ca 6570 dekar produktiv skog.

Inngrep: Skogsbilveger, to traktorveger, ei hytte samt ei bu/koie. En gapahuk på gnr./bnr. 52/7, to båthus er under oppføring, to permanente jakttårn. Noe myr er preget av grøfting.

Fylkesmannen viser til at i forbindelse med høring har én grunneier trukket sitt tilbud om frivillig vern. Hos de andre grunneierne er det gjort mindre grensejusteringer. Totalarealet er en del redusert etter høring. Samtidig er det fra grunneierne signalisert utvidet tilbud for mot nord, som blir naturfaglig kartlagt i år.

I utkast til verneforskrift er tatt inn bestemmelser og tydeliggjort hjemler for bl.a. vedlikehold av hytte, buer/koier og gapahuk, veger og andre eksisterende anlegg og innretninger, ombygging og mindre utvidelse av eksisterende hytte, rydding av vegetasjon omkring eksisterende hytte og bu/koie, gapahuk, båthus og andre anlegg og hogst av ved til bu/koie og gapahuk i området. Det er også tatt inn bestemmelser om motorisert ferdsel på skogsbilvegene og traktorvegene i området. Vegene i området er klassifisert og vist på vernekartet.

Flere arter rovfugl er observert i området, herunder arter som er oppført som truet på den norske rødlista. Det er en sannsynlighet for at flere av disse artene kan hekke. Det er derfor i utkast til forskrift satt forbud mot telteirer i tillegg til andre større arrangementer. Ut fra foreliggende kunnskap er det ikke behov for skjøtsel for å ivareta verneverdiene i området. Fylkesmannen tilrår vern av Turrind naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Turrind naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Turrind naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

12. **Avrillen naturreservat i Gran kommune, Oppland**

Totalareal ca 4660 dekar hvorav ca 2716 dekar produktiv skog.

Inngrep: Øst for Avrillen har en gapahuk falt sammen og representerer forsøpling.

Høringsuttalelser: Gran Almending, grunneier, ønsker at merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier og gamle ferdselsveger og utsetting av saltstein kan gjøres uten søknad, og at forskriften åpner for fortsatt fiskekultivering og anleggelse av enkel skiløype. Norsk ornitologisk forening, avdeling Hadeland lokallag ønsker et vern av området, som er et av de mest uforstyrrede og fugleinteressante områdene på Gran Østås. Det er bl.a. en tiurleik i området. Foreningen ber om at det blir vurdert utvidelser i nord, nordvest og øst.

Fylkesmannen viser til at utsetting av saltsteiner til hjortedyr er underlagt en egen forskrift fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Slik utsetting er forbudt i Oppland. I henhold til verneforskriften må imidlertid utsetting av saltsteiner til bufe og hjortevilt vurderes ut fra verneformål og verneverdier. I robuste områder kan utsetting av saltsteiner i naturreservater gis et generelt unntak, i sårbare områder som spesifisert unntak i § 7. Med sårbare områder menes områder der vegetasjon og planteliv kan være utsatt for tråkkslitasje, og der dyrelivet kan være utsatt for særskilt forstyrrelse. Det skilles ikke mellom bufe og hjortevilt. Avrillen er et robust område, og Fylkesmannen tilrår derfor at utsetting av saltsteiner gis et generelt unntak. Utsetting av saltsteiner må selvsagt likevel forholde seg til forskriften om å begrense spredning av CWD.

Ut fra forholdene i området tilrås at bestemmelsen om merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier og gamle ferdselsveger flyttes til generelt unntak (§ 4).

Utfisking er hjemlet i utkast til verneforskrift § 4 c og kalking i § 7 a. Fylkesmannen ønsker at utsetting av fisk skal være undergitt en søknadsprosess for å sikre verneverdiene i naturreservatet. Dette må likevel omsøkes etter annet regelverk.

Det er tatt inn en bestemmelse under § 7 om anleggelse av skiløype i området.

Området har spillplass for storfugl, det er derfor forbud mot telteirer i utkast til forskrift.

I høringsperioden har allmenningen tilbudt en utvidelse i øst slik at forekomster av huldrestry med buffer kommer innenfor verneforslaget. Andre utvidelser er ikke aktuelle. Fylkesmannen tilrår vern av Avrillen naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Avrillen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Avrillen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

13. Vesleåa naturreservat i Gran kommune, Oppland

Totalareal ca 494 dekar hvorav ca 480 dekar produktiv skog.

Høringsuttalelser:

DMF har ved oppstart påpekt at det er forekomstområder for byggeråstoff av lokal viktighet i verneforslaget. DMF påpeker at bærekraftig forvaltning av mineralske ressurser innebærer at det er forekomstområdets kvaliteter som ressurs, og ikke hvorvidt det foreligger planer for utnyttelse, som danner grunnlaget for DMFs vurderinger.

Gran Almending, grunneier, ønsker at merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier og gamle ferdselsveger og utsetting av saltstein kan gjøres uten søknad.

Norsk ornitologisk forening, avdeling Hadeland lokallag ønsker vern av området. Bl.a. er det en tiurleik i området, og området er en lovende hekkelokalitet for hønsehauk.

Fylkesmannen kommenterte høringsdokumentet innspillet fra DMF. Forekomsten som blir berørt innenfor området er av kun lokal viktighet, og bare ca. 2 dekar av forekomstens totalareal på ca. 130 dekar ligger innenfor. Videre kommenterte Fylkesmannen "*Grunneier har et mindre grusuttak i andre deler av denne forekomsten, og har ingen planer om å utnytte de delene som ligger inne i området som nå er foreslått som naturreservat. Denne vesle delen av forekomsten er dessuten vanskelig drivbar.*" Grunneier har tilbudt området for frivillig vern, og det må da forutsettes at forekomsten anses som mindre viktig for lokal oppdekning av massebehov.

Når det gjelder forskriften viser Fylkesmannen til sine kommentarer for området Avrillen. Området har en spillplass for storfugl. Hønsehauk er sårbar for forstyrrelser i hekketida. Det er derfor satt et forbud mot teltleirer og sykling i utkast til verneforskrift.

Fylkesmannen tilrår vern av Vesleåa naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Vesleåa naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Vesleåa naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

14. Urvatnet-Litlbumyran naturreservat (utvidelse) i Meldal kommune, Trøndelag

Utvidelse ca 9811 dekar hvorav ca 6724 dekar produktiv skog. Nytt totalareal ca 12 634 dekar.

Inngrep: To traktorveier, en kraftlinje, en gapahuk, stedvis noen grøfter i myr.

Generelle merknader

Sametinget viser til at det er mange verneområder og ulike forskrifter å forholde seg til og at dette burde vært samordnet. Det er viktig med en god og smidig forvaltning som ivaretar samiske interesser jf. avtale om retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven.

Fylkesmannens generelle kommentarer:

Fylkesmannen legger til grunn og forutsetter at opprettelse av og forvaltning av områdene ikke skal gi reindriften reduserte forutsetninger for rasjonell reindrift i sine distrikt, og ikke

skal være til hinder for at reindrift skal kunne utøves som tidligere, også bekreftet i foredrag til statsråd desember 2015. Fylkesmannen mener at oppbygging av forskrift jf. tilrådingen, sammen med forvaltningsplan kombinert med reindriftens beskrivelser i distriktsplan og bruksregler, legger grunnlag for dette. Samiske interesser er ut fra tidligere drøftinger og prosess tatt inn i høringsutkastet hva angår § 1 formålsparagrafen, § 4 om uttak til samisk sløyd mv, § 6 om motorisert ferdsel på snødekt mark, § 7 vedrørende div. forhold, og § 11 om at samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordningen. Samordning av forskrifter: Det kan være betydelig forskjell på en forskrift fra førstegangs skogfredning og vedtak som fattes nå. Videre så foregår ofte også noen justering av punkt ved de enkelte års vedtak. Disse endringer har overveiende vært til reindriftens "fordel". I tilfeller hvor "gamle" verneområder utvides, oppdateres vanligvis også forskriften.

Høringsuttalelser:

Kartverket mener navnet Litjbumyran må brukes i stedet for Litlbumyran, og bindestreknnavnet Urvatnet-Litjbumyran foreslås.

Styremedlem i Stiftelsen Storbuan ønsker justering av grensen slik at Storbuan fortsatt kan bruke områdene nærmest to jorder som en del av innmarksbeite, til tynning av skogen og til bevaring av skogbevokst kulturlandskap.

Fylkeskommunen: Dersom konflikter mellom malmuttak og det foreslåtte skogvernet i Meldal ikke løses gjennom dialog i prosessen bør området utgå. Dette fordi malmforekomsten her har nasjonal betydning, mens verneforekomsten er av regional verdi.

Norsk Bergindustri viser til at DMF har tildelt bergrettigheter på samlet areal 5360 dekar innenfor det foreslåtte verneområdet. Norsk Bergindustri er opptatt av at samfunnet legger til rette for fremtidig drift på metalliske malmer og de frykter at omfattende vern i bl.a. dette området vil kunne stanse egenproduksjon av f.eks. kobber.

NGU anbefaler aktsomhet i forhold til vern av Urvatnet-Litlbumyran, som vurderes som prospektivt og kan inneholde vesentlige mineralressurser – primært av kobber og sink. Det foreslåtte verneområdet ligger i tilknytning til kobber-sink forekomstene på Løkken og i tilsvarende geologi. NGU anser denne forekomsten som nasjonalt viktig. Sannsynligheten for fremtidige funn i det foreslåtte verneområdet anses som betydelig, og tilgjengeligheten for letevirksomhet og ev. fremtidig industriell virksomhet bør derfor prioriteres.

DMF viser til at NGU har vurdert kobberforekomsten på Løkken til å ha nasjonal betydning som ressurs. DMF forventer at det blir innhentet informasjon som avklarer om kobberforekomsten i området blir hindret fra fremtidig utnyttelse som følge av vernet. Informasjon som tilsier at forekomsten eventuelt må sikres for framtidig utnyttelse må komme fram før det kan besluttes om vernet kan utvides eller ikke. Hvis vern vil være til hinder for framtidig utnyttelse og verdiskaping fra forekomster med nasjonal betydning som ressurs, fraråder DMF at området blir vernet som foreslått. DMF vil forbeholde seg retten til å kunne utføre fremtidige sikrings- og miljøtiltak tilknyttet de gamle gruvene omkring Løkken dersom det er behov for det. Fylkesmannen har vurdert at avstanden fra verneområdet til Åmot gruve ikke vil være til hinder for nødvendige tiltak. DMF har derfor ikke ytterligere kommentarer til den problemstillingen.

DMF vil minne om de tildelte undersøkelsesrettene i området. DMF råder Fylkesmannen til å ta kontakt med rettighetshaver for å informere om det planlagte vernet.

NVE viser til at NTE Nett AS har en 22 kV kraftledning som krysser området. Siden den går nær grensen i nord bør grensen justeres.

Kartverket anfører at navnet Litjbumyran må benyttes og bindestreksnavnet Urvatnet-Litjbumyran foreslås.

Fylkesmannen mener forslaget til grenseendring fra Stiftelesne Storbuane kan aksepteres, da det utgjør lite areal og det ikke er registrert spesielle naturkvaliteter i dette arealet. Forslaget fra NVE om å ta ut området ved kraftledningen i nord møtekommes ikke, da forskriften tar høyde for drift og vedlikehold av linja. Det er en nøkkelbiotop her. Uttalser peker på den nasjonalt viktige malmforekomsten i Løkkenområdet. Det er her også tildelt bergrettigheter på to områder, som delvis går inn i foreslåtte utvidelser av naturreservatet. Fylkesmannen har informert firmaet som har rettighetene, Kopper Resources Europe Pty Ltd., om verneforslaget. Konklusjonen til DMF er at dersom vernet vil være til hinder for framtidig utnyttelse og verdiskaping fra forekomster med nasjonal betydning som ressurs, fraråder DMF at området blir vernet som foreslått.

Fylkesmannen har hatt møte 22. mai 2018 med NGU om malmforekomsten. Der ble det redegjort for at det har vært omfattende registreringer fra fly fra det australske firmaet Drake resources. De har undersøkt ned til 400 meters dybde over hele området som er foreslått vernet, samt boret fem prøvehull, men uten å finne noe som de fant som aktuelt å gå videre med. Det er dermed ikke noen kjent forekomst i dag innenfor området, men det kan være i dypet under 400 meter fra bakkenivå.

En slik eventuell forekomst i dypet vil kreve underjordisk drift, med luftesjakter. Det kan derfor ligge til rette for å drive underjordisk i området, uten at skogøkosystemet blir berørt. Fylkesmannen mener de usikkerheter som ligger i om det er drivverdige malmforekomster innenfor de foreslåtte utvidelsene, samt at forekomstene i tilfelle er på dypet, taler for at området bør vernes idet eventuell framtidig gruvedrift vil skje underjordisk, der det antakelig ligger til rette for å drifte en malmforekomst fra tunneller utenfor de foreslåtte utvidelsene av naturreservatene, men der det kan være nødvendig med luftesjakter innenfor utvidelsesområdene. Det kan også være aktuelt med ny prøveboring innenfor forslaget. Idet det er usikkert om det i det hele tatt er drivverdige malmforekomster innenfor de foreslåtte utvidelsesområdene og om drift vil kreve inngrep innenfor disse områdene, foreslår Fylkesmannen at det i denne omgang er riktig å foreta vern som foreslått, men der det åpnes for prøveboring og registreringer fra fly i forskriften. Om det skulle vise seg at det er store malmforekomster som samfunnet ønsker skal drives ut en gang i framtiden, kan en vurdere hvordan dette skal skje i forhold til verneområdet da. Dette kan da gjelde evt. grenseendringer, å tillate luftesjakter m.m. Slik forekomsten nå beskrives, er det sannsynlig at drift kan skje med kun mindre endringer av verneområdets grenser og bestemmelser. Behovet for nye undersøkelser i området overlates det til overordnede myndigheter å avklare. Ut fra dette foreslås følgende tilleggspunkter i forskriftens § 7:

- Prøveboring i tilknytning til malmleting, inkludert nødvendig motorferdsel.
- Lavtflyging i sone Litjbumyran i forbindelse med malmleting.

Fylkesmannen tilrår vern av Urvatnet-Litjbumyran naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Urvatnet-Litjbumyran naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at mineralressursene er undersøkt ned til 400 meters dybde i området som er foreslått vernet, og at det er foretatt prøveboringer, uten at det er funnet forekomster som det har vært aktuelt å gå videre med. Når det gjelder den

mulighet at det i framtiden skulle vise seg å være drivverdige mineralforekomster mer enn 400 meter under bakkenivå, viser KLD til den generelle merkneden foran om "*Eventuell drift av framtidige funn av forekomster av mineralske ressurser*". Det vises også til Fylkesmannens vurderinger over, samt at det i verneforskriften § 7 er tatt inn punkter om prøveboring i tilknytning til malmleting inkludert nødvendig motorferdsel, samt lavtflyging i forbindelse med malmleting.

KLD viser til at det i begge eksisterende naturreservater som vil inngå i det foreslåtte nye verneområdet har vært forbud mot motorferdsel inkl. lavtflyging. I foreslått nytt naturreservat er det av hensyn til sårbart fugleliv i våtmarksområdet foreslått forbud mot lavtflyging kun i "sone Litlbumyran" med samme avgrensning som eksisterende Litlbumyran naturreservat som utgjør ca. 1595 dekar. Følgelig er nettoendringen av verneforslaget at forbudet mot lavtflyving oppheves i dagens Urvatnet naturreservat på ca 1840 dekar. Departementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Urvatnet-Litlbumyran naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

15. Utvidelse av Urdvatn og Kallingshei naturreservat, Åmli kommune, Aust-Agder Utvidelse ca 8184 daa hvorav ca 2152 daa produktiv skog. Nytt totalareal ca 34 081 daa.

All utvidelse vest for eksisterende verneområde ligger inne i hensynssone for villrein.

Hovedsynspunkter i høringen:

Språkrådet tilrår navnet Urdvatn og Kallingsheia naturreservat.

Eier av gnr/bnr 42/5 og ønsker at et område i tilknytning til eksisterende hytte på Vikstøyl tas ut av naturreservatet. Bakgrunnen for dette er at det planlegges oppføring av ny hytte. Det ønskes videre tillatelse til nødvendig transport av mat, ved, utstyr til eksisterende og fremtidig hytte etter gjeldende tildelt trasé.

Grunneier på gnr/bnr 65/1 har en støl like utenfor verneområdet hvor det er ønskelig å kunne rydde arealer rundt eksisterende bygninger for å få frem den gamle setervollen. Vest for setra ønsker han å fjerne noen graner. I innspillet vises det til at det har vært satt ut ørret i Lyngvatn, Barlindtjønna og flere mindre vann i området. Det er dårlige gyteforhold i disse vannene, slik at man er avhengig av utsetting for å opprettholde fiskebestandene. Det er et ønske at denne praksisen skal kunne fortsette også etter et vern av området. Det bes om at området også i fremtiden skal kunne benyttes til beiting og at det skal kunne kjøres ut saltstein til sau med snøskuter på vinterføre. Tidligere har skiløpet «Kallingsheiløpet» blitt arrangert som turløp med følge av snøskuter, og det er ønskelig at denne traseen legges inn i vernekartet også for det utvidete verneområdet og at traseen kan ryddes.

Grunneiere på gnr/bnr 36/1, 2, 3 og 4, mener at enkelte områder og naturverdier ikke er undersøkt og registrert i kartleggingen til Biofokus. Det bemerkes også at rapporten fra Biofokus er mangelfull da den ikke har kommentert eksisterende MiS-registreringer som ligger innenfor det tilbudte arealet. Det vises avslutningsvis til det nasjonale målet om å oppnå 10% vern av skogarealet i Norge, og at det derfor fremstår som underlig at Fylkesmannen da kun velger å ta med en begrenset del av arealet som er tilbudt. Det anmodes om at Fylkesmannen endrer avgrensingen på verneområdet slik at denne blir i samsvar med det totale tilbudte arealet.

NVE peker på at det er Agder Energi Nett AS som er områdekonsesjonær i alle de aktuelle verneområdene, men at de ikke står nevnt på listen over mottakere for høringen. Det samme gjelder Agder Energi Produksjon. NVE ber derfor Fylkesmannen kontrollere at Agder Energi Produksjon har fått saken på høring, og anbefaler at deres innspill ble videre-sendt. Generelt ivaretar forskriftene nødvendige forhold som NVE har pekt på i tidligere vernesaker, men de savner bestemmelser knyttet til energianlegg også for utvidelsen av

Urdvatn og Kallingshei. Når det gjelder utvidelsen av Urdvatn og Kallingshei vises det til at eksisterende tunnel fra inntaket til Åmli-Nidelv kraftverk går under eksisterende naturreservat, og ligger på grensen til den ene foreslåtte utvidelsen i øst. Agder Energi Produksjon eier kraftverket. NVE er ikke kjent med hvor eventuelle tverrslag eller andre vedlikeholdspunkter for tunnelen befinner seg, og forutsetter derfor at Fylkesmannen forsikrer seg om at også Agder Energi Produksjon blir hørt i saken. NVE ber derfor om at også forskriften må ha de samme bestemmelsene som for Hålandsheia om energianlegg, og at tilsvarende bestemmelser gjøres gjeldende for den eksisterende delen av verneområdet. Agder Energi Vannkraft har gjennomgått forslag til avgrensing for de seks verneområdene som ble sendt på høring, og har ikke merknader til disse. De nevner imidlertid at det er vannkraftressurser i området nært opp til Urdvatn og Kallingshei naturreservat. Veien inn til inntaksdammen til Gjøv kraftverk går inn Barlinddalen på sørsida av elva, men berøres ikke direkte av utvidelsen. Kraftverkstunnelen går delvis i fjellet under eksisterende verneområde. Agder Energi Vannkraft forutsetter at forskriftsteksten ikke vanskeliggjør driften av dette anlegget.

Åmli kommune godtar at naturreservatet utvides mot vest ved Lyngvatn og på østsiden av Kallingsvatn, men ønsker ikke utvidelse mot øst da dette er områder som er tilrettelagt for skogbruk og med veianlegg som er delfinansiert av offentlige midler. Kommunen viser til det store omfanget av skogvern som kommunen har fått over tid og at oppretting av nye verneområder eller utvidelse av eksisterende verneområder ikke bør gjennomføres dersom det ikke bidrar til å oppfylle vesentlige mangler ved skogvernet. Kommunen anmoder om at blant annet Fylkesmannen i skogvernsammenheng flytter fokuset til kystnære, høyproduktive, artsrike og gjerne vanskelig tilgjengelige områder som i større grad vil kunne bidra til å oppfylle de nasjonale manglene innen skogvern.

Fylkesmannen mener det er naturlig å videreføre navnet på eksisterende naturreservat. Åmli kommune har foreslått å ta ut arealene som ligger øst for eksisterende naturreservat, mens grunneiere for de samme arealene har gitt innspill på at Fylkesmannen bør tilrå hele det tilbudte arealet. Fylkesmannen tilrår ikke å endre grensen her, og etterkommer derfor ikke kommunen. Grunnen til dette er at til tross for at utvidelsen vest for Breivassbekken mangler klare kjerneområdekvaliteter, innehar området likevel relativt store naturkvaliteter i form av gammel furuskog og elementer av eldre lågurt-eikeskog. Fylkesmannen legger også vekt på at dette området vil bidra til bedre arrondering av eksisterende naturreservat og at de to aktuelle teigene totalt sett er av relativt beskjeden størrelse sammenlignet med eksisterende naturreservat.

Fylkesmannen viser til at ved tilrådning for vern, må området ha viktige verneverdier slik at området kan bidra til å oppfylle mangler i skogvernet eller noen ganger ved å få til en bedre avgrensing. Resultatene av kartleggingen som er gjennomført i de østre delene, tilfredsstillende i liten grad disse forutsetningene. Det ble registrert et kjerneområde i Hauglandsdalen, og isolert sett er naturverdiene på deler av de aktuelle eiendommene relativt store, blant annet knyttet til forekomst av gamle trær. Bakgrunnen for at Fylkesmannen likevel ikke ønsker å ta dette arealet med i den foreslåtte utvidelsen er at det ligger for langt fra eksisterende verneområde og at arealet er relativt lite med relativt få naturverdier bortsett fra i kjerneområdet. Fylkesmannen ønsker derfor ikke å utvide eksisterende naturreservat ytterligere mot øst, og vil derfor beholde avgrensingen for verneområdet som foreslått i høringen.

Det er kommet innspill på å ta ut en eksisterende hytte ved Vikstøyl. Fylkesmannen har etterkommet dette innspillet og endret grensen. Forskriften for det opprinnelige Urdvatn og Kallingshei naturreservat manglet standardbestemmelser knyttet til bruk, drift og vedlikehold av kraftanlegg. Fylkesmannen tilrår å endre forskriften for å inkludere disse.

Miljødirektoratet støtter fylkesmannens vurderinger og tilrår utvidelse av naturreservatet.

Klima- og miljødepartementet viser til at det i forhandlingene er det lagt inn en kjøretrasé for snøskuter i samme trasé som eksisterende skiløype i vernekartet. Denne traséen benyttes også for å komme til bakenforliggende hytter med utstyr og materiell mv. Det er derfor åpnet for at denne kan omsøkes etter § 7 i forskriften. Det er også foreslått en mindre endring av formuleringen i § 7 h) ang. merking og kjøring av skiløype, som nå blir knyttet til trasé inntegnet på vernekartet. I tillegg er det tegnet inn en traktorvei som hadde falt ut av det opprinnelige kartet, og det er åpnet for at denne kan benyttes for uttransport av felt storvilt med traktor og ATV etter § 6.

KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår utvidelse av Urdvatn og Kallingshei naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

16. Øygardsmarka og Brattfossheia (utvidelse av Dikeelva naturreservat), Birkenes kommune, Aust-Agder

Utvidelse ca 3301 daa hvorav ca 2792 daa produktiv skog. Nytt totalareal ca 5592 daa.

Inngrep: Det går noen traktorveier gjennom området i sør.

Hovedsynspunkter i høringen:

Språkrådet anbefaler å endre navn til Homslia og Øygardsmarka naturreservat, eventuelt Brattfossheia og Øygardsmarka naturreservat. Bakgrunnen er at det tradisjonelle navnet på vassdraget i området ikke er Digeelva, men Natveitelva.

En grunneier peker på at Digeelva i et historisk perspektiv er benyttet til tømmerfløting, og ber om at det gis åpning i verneforskriften for fløting, samt vedlikehold og utbedring av vassdraget i den forbindelse. Det bes videre om at det gis åpning for at det ved behov for uttransport av felt storvilt kan benyttes egnet motorisert transportmiddel.

DMF peker på at eksisterende Dikeelva naturreservat berører en lokal registrering for sand og grus og det er registrert en ressurs for sand og grus ca 750 m sørøst for foreslått verneområde hvor det er et eksisterende massetak (Storemo). DMF kan ikke se at utvidelse av eksisterende verneområde fører til negative konsekvenser for videre drift ved Storemo.

Fylkesmannen er enig med Språkrådet i at å videreføre navnet Dikeelva vil være misvisende da vassdraget ikke lenger vil være et sentralt element i området. Videre legges det også vekt på at Dike-/Digeelva ikke er det tradisjonelle navnet på den delen av vassdraget som renner gjennom verneområdet. Grunneierne ønsket å endre navnet til Brattfossheia og Øygardsmarka naturreservat. Fylkesmannen mener også dette navnevalget er i tråd med tilrådingen fra Språkrådet da skrivemåten Brattfossheia også er godkjent i Sentralt stedsnavnregister. Avgrensingen er justert mot traktorvei og hogstfelt og arealet er derfor redusert noe etter høring. Fylkesmannen mener at utbedring av vassdraget i forbindelse med eventuell fremtidig bruk til tømmerfløting er forhold som det ikke er naturlig å regulere gjennom verneforskrift til et naturreservat.

For uttransport av felt storvilt, vil nå den nye forskriften gjelde også for den delen av naturreservatet som ble vernet som Dikeelva naturreservat i 2002. Det er i verneforskriften åpnet for at felt hjortevilt kan transporteres ut med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.

Miljødirektoratet støtter fylkesmannens vurdering av avgrensning av verneområdet. Når det gjelder spørsmålet om fløting, vil verneforskriften også omfatte de delene av Digeelva som ligger innenfor verneområdet. Eventuelle tekniske inngrep i vassdraget må vurderes i forhold til verneforskriften.

Klima- og miljødepartementet viser til at det i sluttforhandlingene kom fram at det var mangler i bestemmelsene knyttet til bruk av traktorveier for uttransport av felt storvilt og for å komme til bakenforliggende skog, da noen av disse veiene går igjennom området. Fylkesmannen åpner for at det skal åpnes opp for denne typen ferdsel i § 6. Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering av at dette ikke vil påvirke verneverdiene i negativ grad og at det er snakk om et begrenset antall turer. I § 6 b) er det derfor tatt inn en setning om at traktor og ATV kan brukes til uttransport av felt storvilt på traktorveier tegnet inn på vernekartet. I tillegg er det føyd til en ny bokstav som åpner for uttransport av tømmer fra bakenforliggende skog. KLD slutter seg til direktoratet og tilrår opprettelse av Øygardsmarka og Brattfossheia naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

17. Utvidelse av Eldåa naturreservat, Stor-Elvdal kommune, Hedmark fylke

Utvidelse ca 3600 daa hvorav ca 2900 daa produktiv skog. Nytt totalareal ca 42 980 daa.

Inngrep: Det går en høyspentlinje gjennom det opprinnelige naturreservatet. Det er flere jakttårn i utvidelsesarealet, og 3 hytter/buer. I tillegg er det noen veier.

Hovedsynspunkter i høringen:

Utvidelsesforslaget ble sendt på høring i to omganger, først for de private eiendommene, deretter for Statskog-arealene. Her gjengis uttalelser relevante for Statskog-arealet.

Statskog SF viser til innspill om justering av grenser og har ikke andre merknader. NVE har vurdert eventuelle konflikter med kjente eller planlagte kraftanlegg og nettanlegg. NVE kan ikke se at foreslått område er i konflikt med kraftanlegg, men områdegrensen tangerer eksisterende 300 kV-ledning til Statnett SF. Ut fra kartet er det uklart om grensen krysser kraftledning eller er trukket langs ryddebeltet til kraftlinjen. I forskriften er det tatt hensyn til oppgradering og fornyelse av kraftlinjen og nødvendig motorferdsel ved utfall av kraftlinjen. Alternativt kan områdegrensen for verneforslaget justeres slik at det ligger utenfor ryddebeltet til kraftlinjen. NVE forutsetter at Statnett SF får anledning til å uttale seg. Sammen linje krysser også eksisterende Eldåa naturreservat. NVE har generelt ikke planer for nettselskapenes distribusjonsnett. Eidsiva Energi står på høringslisten og NVE regner med at høringen blir ivaretatt da det er Eidsiva Nett AS som er områdekonsesjonær. Statnett påpeker at de er berørt ved at verneområdet er foreslått utvidet inn i det klausulerte ryddebeltet for skog-/byggeforbudsbelte til 300kV-ledningen mellom Rendalen og Fåberg transformatorstasjoner. Ryddebeltet er 38 meter bredt, 19 meter til hver side for senter av ledningen. Videre påpeker Statnett at det på sikt vil være behov for fornyelse av ledningsanlegget (spenningsoppgradering, ny ledning parallelt). Det bes derfor om at den planlagte grensen for naturreservatet ikke legges nærmere enn 100 meter fra senter av ledningen. Det bes også om at verneforskriftens § 6 endres og tar opp i seg siste endring i malen fra Miljødirektoratet hva gjelder nødvendig motorisert ferdsel knyttet til fare for akutt utfall.

Fylkesmannen viser til at Statskog SF mener at grensen i nord bør justeres på noen steder for å ta bort «tennene» med dominans av ungskog i hogstklasse II. Fylkesmannen mener dette er relativt små arealer og har etterkommet Statskog SFs ønsker. Over en kort strekning i øst grenser verneforslaget mot 300 kV-kraftlinjetraseen Fåberg-Rendalen. Fylkesmannen foreslår å trekke grensen ut til 30 meter fra midtlinjen på denne kraftlinjetraseen. Dette vil delvis tilfredsstillende NVEs anmodning med hensyn til grensene. Anmodningen fra Statnett om å ta inn «eller fare for akutt utfall» i forskriften § 6 e) etterkommes av Fylkesmannen, da dette også er i samsvar med nåværende forskriftsmal.

Miljødirektoratet viser til vurderingene som er gjort av Fylkesmannen og slutter seg til tilrådingen om vern av Eldåa naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at i nordøst ligger grensen for verneområdet klart utenfor ryddebeltet for kraftledningen. Det legges til grunn at verneområdet ikke er til hinder for drift og vedlikehold av kraftlinjen, inkludert nødvendig sikringshogst av enkelttrær langs kraftlinjetraseen. KLD viser for øvrig til at det er tatt inn følgende presisering i kap 7.2. vedrørende *Søknadspiktig oppgradering eller fornying av kraftledninger (§ 7)*: "Oppgradering og fornying kan i noen tilfeller innebære bygging parallelt med eksisterende kraftledning, hvis eksisterende ledning må være i drift under arbeidet før den deretter rives."

KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Eldåa naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

18. Ursvatnet naturreservat i Brønnøy kommune, Nordland

Totalareal ca 6631 dekar hvorav ca 2160 dekar produktiv skog.

Inngrepsstatus: Noen bygninger ved Lisltåmmåslia.

Hovedsynspunkter i høringen:

Sametinget har ikke merknader til verneforslaget og har svart Fylkesmannen at de ikke krever konsultasjon, under forutsetning om at det ikke blir gjort endringer i forskriftene.

Miljødirektoratet viser til at formålsparagrafen i Fylkesmannens forslag til forskrift er endret slik at den samsvarer med gjeldende standard for verneforskrift. "Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget" vil sammen med unntak i §§ 4 og 6 ivareta reindriftens interesser i området. Det er for øvrig kun gjort mindre endringer i forskriften etter tilrådingen. Disse anses ikke å ha betydning for reindriftnæringen.

WWF uttaler at Ursvatnet utpeker seg blant områdene som ble sendt på felles høring, da det finnes både urskognær skog, elementer av boreal regnskog og kalkskog. Alle disse er mangler i skogvernet. Ursvatnet har vært kjent lenge og var aktuell for vern på 90-tallet da det allerede da ble dokumentert betydelige naturverdier her.

Norsk Ornitologisk Forening er prinsipielt imot jakt i vernede områder og anbefaler at verneforskriftene for disse områdene ikke åpner for jakt. De peker på at selv om jakt ble forbudt i alle dagens vernede skogsområder, ville fortsatt 96 % av skogsarealet i Norge vært potensielt tilgjengelig som jaktterreng.

Fylkesmannen viser til at forslag til verneforskrift følger forskriftsmalen for naturreservater. Norsk praksis i skogvernområder åpner for jakt etter viltloven.

Brønnøy Kalk AS viser til at de gjennom geologiske undersøkelser har kommet fram til tre potensielle utvinningsområder i Vassbygda. Det er imidlertid behov for å gjøre ytterligere undersøkelser før man kan fastslå det faktiske ressursgrunnlaget. Dette gjelder også delvis innenfor det foreslåtte verneområdet.

Fylkesmannen viser til at Brønnøy Kalk er veldig tidlig i prosessen med å finne områder som skal erstatte dagens brudd i Akselberg, men de tre områdene i Vassbygda utpeker seg per i dag som mest aktuelle å gå videre med. Prøveboringer vil kunne gi indikasjoner på om det er aktuelt å gå videre med mer omfattende undersøkelser i disse områdene. Det finnes flere eksempler på verneområder der det er åpning for å gi tillatelser til prøveboring

og luftesjakter. Fylkesmannen mener dette også kan la seg gjennomføre her uten at det går ut over verneverdiene i vesentlig grad. Fylkesmannen tilrår derfor at det i forskriften åpnes for at det kan søkes om å foreta prøveboringer og etablere luftesjakter i forbindelse underjordisk drift. Disse tiltakene krever i tillegg tillatelser fra grunneier.

Miljødirektoratet viser til at Brønnøy Kalk AS ikke har lyktes å komme til enighet med grunneier om ytterligere prøveboringer innenfor det foreslåtte verneområdet. Bedriften har derfor søkt Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) om tillatelse til ekspropriasjon av undersøkelsesrett på grunneiers mineral. Tillatelse til ekspropriasjon ble gitt fra DMF 15.10.2018. Forskriftens § 7 o) åpner for at det, etter søknad, kan gis dispensasjon for prøveboring og etablering av nødvendige luftesjakter i forbindelse med underjordisk drift av mineralforekomster nord for Mølnvatnet med uttakssted utenfor verneområdet.

Miljødirektoratet har foreslått følgende endringer i verneforskriften:

- Forskriftens § 1 er endret fra *"Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor naturreservatet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget."* Til *"Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget."*
- I § 4 er følgende formulering lagt til: *"i) Rydding/skjøtsel av innmarka rundt husene i Lisltåmmåslia."*
- I § 7 n) er § 7 d) tilføyd i lista over tiltak der det kan søkes om dispensasjon til motorferdsel. Dette innebærer at det åpnes for at det kan søkes om motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein.
- Miljødirektoratet tilrår i tillegg enkelte endringer i forslag til forskrift. Miljødirektoratet vurderer at endringene ikke har betydning for avtalene om frivillig vern inngått med grunneier.

Bindal kommune påpeker at det i forbindelse med revisjon av kommuneplanens arealdel er kommet innspill med ønsker om å avsette arealer til råstoffutvinning i tre delområder øst for der Ursvatnet naturreservat er foreslått. Dette gjelder områdene Reppamarka mellom Urdvollvatnet og Reppaholet, og Mølnvatnet og Fiskebekken i Vassbygda. Området ved Ursvatnet som er foreslått vernet vil blokkere muligheten for uttransport av råstoff fra forekomstene i Vassbygda, det være seg enten til Brønnøy Kalk AS sitt eksisterende utskipingsanlegg ved Remman, eller til nytt utskipingsanlegg ved Storegraven. Bindal kommune er omstillingskommune, og i omstillingsplanen for 2015-20 er fornybar energi og mineral to av satsningsområdene. Bindal kommune mener at etablering av nye verneområder ikke må være til hinder for etablering av kalkbrudd og annen næringsvirksomhet. Bindal kommune mener at verneforskriftene må utformes slik at vernet ikke er til hinder for framtidig utnyttning av kalkressursene ved Mølnvatnet eller veiframføring til dette området. Alternativt må området tas ut av verneplanen.

Brønnøy kommune anmoder om at Fylkesmannen i den videre prosessen tar hensyn til de ulike interessene i området. Å holde muligheten for eventuell framtidig mineralutvinning i Vassbygda åpen er viktig, herunder sikre muligheten for uttransport av uttakene. Brønnøy kommune har i kommuneplanens samfunnsdel 2013-24 en vedtatt målsetning om å sikre ressursgrunnlaget for fortsatt bergverksaktivitet i kommunen. Brønnøy Kalk er en hjørnesteinsbedrift i Brønnøy og kommunen ønsker å legge til rette for at bedriften også i et langsiktig perspektiv vurderer det som aktuelt å fortsette bergverksdriften med utgangspunkt i Brønnøy. Brønnøy kommune forventer at Brønnøy Kalk og Fylkesmannen

kommer fram til gode løsninger for ivaretagelsen av interessene i området. Sikringen av en mulig transportkorridor for uttransport av kalk fra eventuelle framtidige uttak synes å stå sentralt. Brønnøy kommune vil anbefale at avgrensingen av naturreservatet justeres slik at Brønnøy Kalk ved eventuelle framtidige uttak av kalk fra Vassbygda kan ha mulighet til å etablere uttransport enten til ny havn ved Storegraven eller til eksisterende ved Lessremman. Kommunen presiserer samtidig at kommunen ikke har tatt stilling til forløp eller utforming en eventuell framtidig transportkorridor bør ha i et område med betydelige naturmangfoldkvaliteter og reindriftsinteresser.

Brønnøy Kalk AS uttaler at de ser råstoffbehov og lokal næringsutvikling i et 100-årsperspektiv, og at de derfor driver prospektering etter nye forekomster. Bedriften har inngått avtale med Plathes Eiendommer om undersøkelsesrett. På bakgrunn av geologiske kartlegginger er det indentifisert tre potensielle forekomster i Vassbygda. Disse er Stormarka i Brønnøy kommune og Fiskebekken og Mølnvatnet i Bindal kommune. Det må gjennomføres flere undersøkelser i området for å fastslå utbredelse og faktisk ressursgrunnlag. I forbindelse med rullering av kommuneplanens arealdel i både Brønnøy og Bindal har bedriften spilt inn forslag om å sette av nevnte områder som "område for råstoffutvinning". Brønnøy Kalk skriver videre at et vern av hele eiendommen som omfatter forslaget til Ursvatnet naturreservat vil blokkere muligheten for uttransport av råstoff fra forekomstene i Vassbygda, de være seg enten til Brønnøy Kalk AS sitt eksisterende utskipingsanlegg ved Remman (Ursfjorden), eller til nytt utskipingsanlegg ved Storegraven (Gravs fjorden). I tillegg grenser eiendommen inn mot en av forekomstene (Mølnvatnet), og det er grunn til å tro at karbonatformasjonen strekker seg inn under deler av eiendommen. Bedriften er klar over at det vil være krevende å få på plass alle nødvendige tillatelser til å starte drift, men er opptatt av at et vern ikke skal umuliggjøre en fremtidig utnyttelse av mineralforekomstene. Dette vil i så fall kunne få store konsekvenser for bedriftens framtid og for investeringer og arbeidsplasser i et langsiktig tidsperspektiv.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) fraråder det foreslåtte vernet av Ursvatnet. Videre gjentas argumentasjonen fra Brønnøy Kalk sin uttalelse. DMF påpeker at det er lagt ned betydelige ressurser for å finne de mest drivverdige forekomstområdene som sikrer drift ut over de reserver som drives ut ved Akselberg i dag. Prøveboringer sannsynliggjør at forekomsten i Vassbygda har tilsvarende mektighet og kvalitet som på Akselberg, og utnyttelse av denne ressursen er realistisk i overskuelig fremtid. I tillegg påpekes det at potensialet for konflikt mellom transport og verneinteresser her regnes som stort. DMF peker også på at forslaget om å strekke en tunnel under området kan være et fornuftig kompromiss. Dersom Ursvatnet vernes i den utstrekning som foreslått, vil dette sette en stopp for mulighetene for transport. I og med at det ikke er imøtekommet noen av tidligere foreslåtte endringer som kunne muliggjort sameksistens, fraråder DMF vern av området.

Landsorganisasjonen i Norge (LO) uttaler at mineralnæringen trenger langsiktige og forutsigbare rammebetingelser. For kommunene Vefsn, Brønnøy og Bindal gir mineralnæringen viktige lokale arbeidsplasser og indirekte virkninger for lokalsamfunnet gjennom selskapets næringsaktivitet. LO er ikke mot vern av skog, men mener vern ikke må være til hinder for næringsutvikling i de berørte kommunene, og at ikke naturlige framtidige næringsområder båndlegges.

Nordland fylkeskommune er kritisk til et vern av Ursvatnet i Brønnøy slik det er foreslått. Fylkestinget er opptatt av at et vern ikke skal være til hinder for eventuell framtidig utnyttelse av mineralforekomstene i Vassbygda. Det anmodes om at Fylkesmannen oppretter en tett dialog med Brønnøy Kalk i den videre prosessen for å finne gode

løsninger. Fylkesrådet har i saksframstillingen pekt på at de er kritisk til at dialog med bedriften ikke er gjennomført på et tidligere tidspunkt, men ser samtidig at det kan være mulig å finne en løsning i området ved å justere grensen eller vurdere alternative traseer. Norsk Arbeidsmandsforbund understreker at Brønnøy Kalk er en hjørnesteinsbedrift i Brønnøy og viktige arbeidsplasser for kommunen. Mineralene utvunnet av bedriften er også svært viktig for andre bedrifter i Norge og Europa. De er redd et vern av området vil blokkere mulighetene for uttransport av råstoff fra Brønnøy Kalk AS til utskipingsanlegg og de mener det er viktig å finne en løsning som ivaretar viktige arbeidsplasser i området. Norsk Industri peker på at Brønnøy Kalk jobber med kartlegging av tre potensielle forekomster av kalkspatmarmor i Vassbygda og at verneforslaget vil blokkere muligheten for utskiping fra områdene bedriften er interessert i. De peker også på at verneforslaget grenser til et av undersøkelsesområdene og at det er sannsynlig at dette strekker seg inn i det foreslåtte området. De ber derfor Fylkesmannen ta hensyn til mineralinteressene i området og justere verneområdet tilsvarende.

NVE kan ikke se at forslaget er i konflikt med kjente energiresurser eller med eksisterende kraftlinjer som NVE har oversikt over. Det er ingen konkrete planer for regional- eller sentralnett i det aktuelle området som NVE kjenner til. NVE ber om at Helgeland Kraft Nett AS også blir hørt.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen viser til at både vern av skog og utvinning av mineraler er en prioritert oppgave fra Regjeringen. I dette området er det en konflikt mellom disse to interessene som primært knytter seg til uttransport, men også eventuell drift om det skulle finnes ressurser av interessant størrelse og kvalitet.

Kalk er et mineral som tilhører grunneier. Kartlegging og utvinning avhenger derfor i utgangspunktet av grunneiers tillatelse eller eventuelt ekspropriasjon. Brønnøy kalk har både forut for og under verneplanprosessen hatt dialog med grunneier for å få tillatelse til å gjøre prøveboringer. Dette har ikke ført fram, og grunneier har i stedet underskrevet en avtale om frivillig vern av eiendommen.

Brønnøy kalk og DMF foreslår konkrete endringer i forskrift og avgrensing. Tunnel under det foreslåtte verneområdet med utgang ved Kustiflåget fremstår som skånsomt for verneverdiene i det meste av området. Ved Kustiflåget er det imidlertid registrert en naturtype-lokalitet med høyeste verdi A. Inngrep i denne bør unngås. Fylkesmannen mener derfor tunnelinnslag må plasseres utenfor det foreslåtte naturreservatet om tunnel skulle bli aktuelt. Siden alternativ 1, vei som ikke berører verneforslaget, fremstår som et mindre kostbart alternativ (enn tunnel) antar vi det er det mest realistiske alternativet.

Det er registrert fire naturtypelokaliteter langs det som er beskrevet som veialternativ 2 i innspill fra Brønnøy kalk. Dette alternativet er økonomisk det mest gunstig og Brønnøy kalk sier de kan gjøre justeringer på traseen for å unngå naturtypelokalitetene. Vei i dagen gjennom naturreservatet er ikke forenelig med vern og vil påvirke registrerte miljøverdier negativt. Et slikt tiltak vil åpne et område som fremstår som urørt og kan ødelegge en del av helheten her gjennom uttørking, eksponering for vind med mer. En eventuell åpning for unntak for veibygging i verneforskriften vil også kunne skape uheldig presedens. Ut fra en vurdering av verneverdiene og arronderingsmessige hensyn er det ikke hensiktsmessig å endre de foreslåtte grensene for Ursvatnet naturreservat. Fylkesmannen tilrår ikke å imøtekomme Brønnøy Kalks ønsker om å kunne bygge vei etter alternativ 2.

Fylkesmannens tilråding

Dette er et område med store verdier – både knyttet til mineralutvinning og naturverdier. Brønnøy Kalk driver i dag i området ved Velfjorden. De har her ressurser for drift i 20-25 år til, noe som er relativt kort i mineralindustrien. De har begynt å se etter nye områder, og så langt er det tre lokaliteter i Vassbygda som skiller seg ut som de mest aktuelle. Ingen av disse tre områdene berører det foreslåtte naturreservatet med dagens avgrensing. Disse avgrensingene er imidlertid veldig usikre, og det er indikasjoner på at den ene lokaliteten kan strekke seg inn i det foreslåtte naturreservatet.

Området er tilbudt gjennom ordningen med frivillig vern og har fått verdien **, regionalt viktig. Naturverdier tilsier vern av området, og området vil bidra til middels inndekking av mangler i dagens skogvern. Samtidig vil det kunne bidra til å oppfylle Regjeringens ønske om økt satsing på mineralindustri. Det har kommet innspill på justeringer av grenser og verneforskrift, primært er knyttet til vei eller tunnel gjennom området og installasjoner knyttet til dette, samt gjennomføring av prøveboringer.

Det er et ønske fra Regjeringen om økt aktivitet knyttet til mineralindustrien. Mineraler er ikke fornybare ressurser, og utvinning setter store og varige spor. Uavhengig av vern eller ikke har mineralindustrien et ansvar for å ta hensyn og tilpasse seg spesielle naturverdier og andre interesser. Et naturreservat uten tilpasninger til kalkutvinning i Vassbygda vil mest trolig være fordyrende for Brønnøy kalk, men det finnes alternativer som er mer kostbare. Brønnøy kalks planer er både langt fram i tid og fremdeles lite konkrete, så det er usikkerhet både når det gjelder tillatelser, størrelse på ressursene, teknologi, økonomi og mye annet.

Fylkesmannens oppdrag er å utrede vern innenfor rammene av frivillig vern eller vern på statsgrunn. Fylkesmannen vurderer at dette området oppfyller alle kriterier som kreves for vern, og tilrår derfor at Ursvatnet naturreservat opprettes. Her er det også et ønske fra grunneierne om at området vernes og også i fremtiden kan benyttes til jakt, fiske, bærplukking, beiting og rekreasjon. Det er imidlertid også andre store samfunnsinteresser som sannsynligvis påvirkes negativt av et eventuelt vern. Fylkesmannen tar ikke stilling til om hensynet til vern eller et potensielt kalkbrudd i fremtiden bør veie tyngst. Det bør søkes å finne løsninger som ivaretar begge interessene. Her er imidlertid både naturverdier og næringsinteresser i stor grad knyttet til de samme kalkforekomstene, noe som gjør dette vanskelig. Fylkesmannen mener disse to interessene i liten grad er forenlige og det bør tas et valg av hvilken interesse som skal prioriteres.

Miljødirektorats vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser

Vern av områder etter naturmangfoldloven er å anse som varige tiltak som på ulike måter vil påvirke ulike samfunnsområder. Ettersom området som her vernes er under 500 km² i utstrekning, faller de ikke inn under kravene til utarbeidelse av konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven og tilhørende forskrift.

Naturen leverer viktige økosystemtjenester, både i form av bruksverdier og ikke-bruksverdier, herunder eksistensverdien av naturmangfoldet både for dagens befolkning og for framtidige generasjoner. Gjennom økosystemtjenestene gir naturen et essensielt bidrag til samfunnsøkonomiske verdier. Vern vil sikre at naturverdiene ivaretas på lang sikt. Norge har i tillegg forpliktet seg både nasjonalt og internasjonalt til å ta vare på naturmangfoldet. Gjennomføring av verneforslaget vil derfor ha positiv samfunnsmessig betydning, og bidra til å oppfylle Stortingets vedtak i stortingsmeldingen Natur for livet

(Meld. St. 14 (2015-2016)). Det skal likevel vurderes om vernet har konsekvenser for andre samfunnsinteresser.

Vernet vil begrense de fremtidige mulighetene for bl.a. skogbruk, mineralutvinning og regulering av vassdrag. Det er ikke konkrete planer om mineralutvinning og regulering av vassdrag innenfor området i dag, men Brønnøy Kalk AS har spilt inn gjennom høringsrunden at de anser tilgrensende områder i nabokommunen Bindal som potensielle framtidige områder for råstoffutvinning. Brønnøy Kalk har også søkt om, og fått, tillatelse til ekspropriasjon for undersøkelsesrett for det foreslåtte verneområdet. I det ligger det også at det potensielt kan være utvinnbare mineralressurser under dette området.

Eventuelle ressurser her vil ifølge bedriften kunne tas ut ved underjordisk drift, og vil i så måte ikke berøre det aktuelle verneområdet.

Miljødirektoratet har gjort vurderinger av de samfunnsmessige konsekvensene av et vern av området. Disse vurderingene er basert på kartlegging av Miljøfaglig utredning, innspill fra Norsk Mineral AS om mulige transporttraseer, samt analyse fra Oslo Economics gjennomført på oppdrag fra Norsk Mineral AS. Miljødirektoratet har herunder sett på de potensielle konsekvensene ved ulike valg av bl.a. transporttrasé. Det er knyttet stor usikkerhet til både våre og andres beregninger og vurderinger av disse forholdene. De alternative transportrutene vi har brukt vil være å regne som grove skisser, og er basert på innspill fra Norsk Mineral AS om mulige transportruter. Det er også knyttet stor usikkerhet rundt både salgspris, konkurranseforhold og det faktiske ressursgrunnlaget i de de aktuelle områdene som Brønnøy Kalk AS ser for seg drift i.

Miljødirektoratet har vurdert følgende alternative utfall ved et vern:

- 1. Området vernes i sin helhet slik det ligger inne i avtalen med grunneier - transportvei legges utenfor det foreslåtte verneområdet.*
- 2. Området vernes, men avgrensning endres slik at det ikke er i konflikt med transportrute*

Nullalternativet er referansen som de øvrige alternativene sammenlignes med, og representerer forsvarlig videreføring av dagens situasjon. I dette tilfellet innebærer dette en situasjon uten vern. I utgangspunktet er det kun vedtatt politikk som skal ligge til grunn for utformingen av nullalternativet. En streng tolkning av nullalternativet innebærer dermed at det i en samfunnsøkonomisk analyse av vern av gbnr. 5/1, ikke skal legges til grunn utvinning av kalk i nullalternativet. For å belyse merkostnadene et vern vil påføre Brønnøy Kalk har vi likevel lagt til grunn at det utvinnes kalk fra Vassbygda i nullalternativet. I følge informasjon fra Norsk Mineral/Oslo Economics vil slik utvinning kunne finne sted fra om lag 20 år fram i tid og framover. Naturverdier på gnr. 5 bnr. 1 kan dermed potensielt forringes i nullalternativet.

Miljødirektoratet har gjort en grov vurdering av de positive og negative konsekvensene av de alternative utfallene listet opp over. Følgende virkninger er identifisert i vår vurdering.

Disse utløses i ulik grad avhengig av hvilket alternativ som velges:

Positive virkninger:

- Ivaretagelse av naturverdier gjennom vern

Negative virkninger:

- Forringelse av natur som følge av veiutbygging utenfor verneområdet.
- Økt investeringskostnad for bygging av vei utenom verneområdet.
- Økte transportkostnader som følge av økt fraktavstand for kalkspatmarmor.
- Økte vedlikeholdskostnader for transportvei

Det er vanskelig å fastsette verdien av ivaretagelse av naturverdier og forringelse av natur i kroner og øre. Det betyr imidlertid ikke at disse effektene er uten samfunnsøkonomisk

betydning. De vil inngå i vurderingen som ikke-prissatte effekter. Det er helheten av prissatte og ikke-prissatte effekter som må legges til grunn for beslutningsformål.

Gjennom **alternativ 1** vil nytten av vern være knyttet til å ivareta naturverdiene på lang sikt, inkludert verdien av å ivareta de 13 identifiserte kjerneområdene. Området er vurdert til å ha regional verneverdi (**), og vil oppfylle visse mangler i skogvernet, klassifisert med lav til middels betydning. Den totale effekten vil være en positiv ikke-prissatt konsekvens. Den mest økonomiske transportruten for Brønnøy Kalk vil ikke kunne bli realisert. Alternativ transportrute, slik bedriften har informert om, vil da medføre en økt transportrute på omtrent 1400 meter vei og 300 meter tunnel, som tilsvarer en økning i total transportlengde på 17 %. Dette vil kunne gi betydelig merkostnader for bedriften. Dersom merkostnaden for bedriften er så store av driften blir ulønnsom, vil vern av området også kunne ha negative ringvirkninger i form av nedleggelse av arbeidsplasser. Videre vil traseen i alternativ 1 ha negative konsekvenser for naturverdier utenfor verneområdet. Økt lengde på transportruten gir større forringelse av skogarealer. I tillegg vil traseen, slik den er skissert av Norsk Mineral AS, gå gjennom områder hvor det er kartlagt naturtyper klassifisert som Svært viktig (A).

I avgrensingen i **alternativ 2** vil nytten av vernet bli som i alternativ 1, med unntak av ivaretagelse av naturverdier i et areal langs grensen nordøst i området. Dette innebærer at kjerneområde 2 og 4 ikke vernes. Disse er henholdsvis på 9,3 og 37 dekar. Kjerneområde 2 består av en regnskogslokalitet med boreal gran-regnskog. Kjerneområde 4 består av en rik barskog med høystaudeutforming. I tillegg vil et areal på 454 dekar utgå. Det er i denne delen av området en finner størst forekomster av skog, noe som også påpekes i kartleggingsrapporten til Miljøfaglig Utredning. Samlet sett gir alternativ 2 en mindre nytteeffekt enn alternativ 1, i og med at to kjerneområder og et betydelig areal grenses ut. Miljøfaglig Utredning, som gjennomførte den naturfaglige registreringen av området, har vurdert området på nytt ut fra alternativ avgrensing. Deres konklusjon er at området vil få en dårligere arrondering, og mister noen kvaliteter, men likevel vil beholde den opprinnelige verdisetningen som regionalt verneverdig (**). Naturverdiene i det gjenværende arealet vil dermed ivaretas på lang sikt ved et vern. Alternativet innebærer at verneforslaget innskrenkes slik at vernet ikke kommer i konflikt med Brønnøy Kalks mest økonomiske transportrute.

Miljødirektoratet har også sett på enkelte andre mulige andre transportruter enn de som er skissert i alternativ 1 og 2 over som går igjennom verneområdet, men berører et mindre areal enn det traseen i alternativ 2 vil gjøre. Det foreligger imidlertid ikke tilstrekkelig informasjon til å vurdere om disse transportrutene er gjennomførbare. Sammenlignet med alternativ 2, vil slike løsninger i noe mindre grad medføre innskrenking av verneområdet, men samtidig gi økte merkostnader for Brønnøy Kalk og økt forringelse av naturområder utenfor verneområder. Nyttens av redusert innskrenking av verneområdet vurderes til å være lavere enn kostnadene ved økt lengde på trase og forringelse av natur utenfor verneområde. Videre er det usikkert om disse alternativene er gjennomførbare. Direktoratet har derfor valgt å ikke gå videre med disse alternativene.

Det må fremheves at det er betydelig usikkerhet relatert til vurderingene over. Det er usikkerhet knyttet til investerings- og driftskostnader ved økt lengde på transporttraseen. Det er også usikkerhet knyttet til om utvinning av kalk fra Stormarka er gjennomførbart 20 år fram i tid. Selv om området ikke vernes må Brønnøy Kalk søke konsesjon/tillatelse etter dagens regelverk/retningslinjer. Dersom Brønnøy Kalk får konsesjon, kan de velge å transportere kalken på rimeligst måte ut fra Vassbygda, over det aktuelle området. Dette er

betinget av at de får en avtale med grunneier eller evt. kjøpe eiendommen av grunneier, ev. at tilgang til arealene skjer ved ekspropriasjon, og at kalkforekomstene viser seg å være lønnsomme å utvinne. Det vil også være usikkerhet knyttet til lønnsomheten i driften av Brønnøy Kalk i framtiden, som vil avhengig av en rekke faktorer som prisutvikling og teknologisk utvikling.

Oppsummert vurderer Miljødirektoratet at vern av området vil bidra til vesentlig samfunnsnytte gjennom varig ivaretagelse av naturverdier. Samtidig kan vern påvirke viktige samfunnsinteresser, og i dette tilfellet særlig framtidig mineralutvinning. Det er mange usikkerhetsfaktorer knyttet til om drift av områdene i Vassbygda vil bli realisert og derfor også om behovet for uttransport gjennom den tilbudte eiendommen blir aktuelt. Vi har valgt å legge til grunn i vår vurdering at framtidig drift i området er sannsynlig. Både våre egne vurderinger og de utredningene bedriften har fått utarbeidet viser at det mest økonomiske alternativet for uttransport av mineralressurser fra Vassbygda vil påvirke deler av det foreslåtte verneområdet. Miljødirektoratet vurderer det slik at en tilpasset vernegrense, hvor en mulig veiframføring til utskipingshavn lar seg gjennomføre, vil redusere eventuelle negative konsekvenser av verneforslaget. Dette vil samtidig gi redusert nytte av verneforslaget ved at en andel skogrike arealer ikke vernes. De vurderingene vi har fått gjennomført viser likevel at området vil opprettholde den samlede verdisetningen som regionalt viktig (**) selv med endret vernegrense.

Området ligger i kommuneplanen som LNFR-område. Øvrige bruksinteresser er klarlagt gjennom høring av verneforslag og annen kontakt med berørte parter. I hovedsak er slike andre interesser knyttet til reindrift, beite og jakt og annet friluftsliv. Dette er aktiviteter som fortsatt kan foregå innenfor rammen av verneforskriftene.

Miljødirektoratet mener at verneforslaget slik det nå foreligger har små negative konsekvenser. Samlet sett vurderer direktoratet det slik at de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vernet vil være positive på sikt. Forslaget vil sikre natur som har en positiv samfunnsnytte, selv om denne ikke kan verdsettes. Forslaget vil samtidig bidra til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet. Verneforslagene vil også sikre viktige områder for friluftsliv.

Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet viser til at mange innspill gjelder Brønnøy Kalks muligheter for framtidig drift av potensielle mineralressurser i området, og i enda større grad muligheter for uttransport fra de planlagte uttaksområdene i Vassbygda øst for foreslått verneområde. Direktoratet viser til at vern av områder etter naturmangfoldloven er å anse som varige tiltak som på ulike måter vil påvirke ulike samfunnsområder. Det er derfor også viktig at man i størst mulig grad fanger opp og får muligheten til å vurdere effektene for alle berørte samfunnsområder. I dette tilfellet er det mange usikkerhetsfaktorer knyttet til om drift av områdene i Vassbygda blir realisert og derfor også om behovet for uttransport gjennom den tilbudte eiendommen blir aktuelt. Direktoratet har valgt å legge til grunn i sin vurdering at framtidig drift i området er sannsynlig. Både direktoratets egne vurderinger og de utredningene bedriften har fått utarbeidet, viser at det mest økonomiske alternativet for uttransport av mineralressurser fra Vassbygda vil påvirke deler av det foreslåtte verneområdet. Det er usikkerhet knyttet til disse beregningene i og med at ingen av veialternativene er detaljplanlagt. Andre skisserte transportruter, inkludert tunnelalternativet, er imidlertid beskrevet i Fylkesmannens vurdering, og viser en betydelig merkostnad både knyttet til utbygging og transport. Det er vurdert alternativt å gi en åpning

for mulig framtidig veibygging i verneforskriften. En slik løsning vil sannsynligvis være tilfredsstillende for bedriften, men vil kunne medføre en langsiktig usikkerhet for forvaltningen og brukerne av området. Direktoratet tar derfor innspillene om å tilpasse vernegrensen til følge, slik at en mulig veiframføring til utskipingshavn lar seg gjennomføre. Direktoratet foreslår derfor revidert avgrensing av området. Direktoratet støtter Fylkesmannens vurdering av at en grenseendring er uheldig for arronderingen av området. Tap av disse arealene vil også føre til en viss verdireduksjon av området, men de vurderinger viser likevel at området vil opprettholde verdisetting som regionalt viktig (**). Det er også gitt tillatelse til prøveboring innenfor avgrensingen av det foreslåtte verneområdet. Ekspropriasjonstillatelsen fra DMF stiller vilkår om hvordan disse skal gjennomføres for å ikke forringe verneverdiene i området. I møter med bedriften har direktoratet fått beskjed om at eventuelle uttak her vil skje ved underjordisk drift, og vil i så måte ikke påvirkes av et eventuelt vern. Underjordisk drift med uttaksområder utenfor verneområdet vil være tiltak som må vurderes etter gjeldende regelverk når bedriften eventuelt velger å søke konsesjon.

Miljødirektoratet tilrår vern av Ursvatnet som naturreservat med de endringer i avgrensing og verneforskrift som er omtalt over, jf. vedlagte vernekart og forskrift.

Klima- og miljødepartementets tilråding

Klima- og miljødepartementet har 23.11.2018 hatt møte med Brønnøy Kalk AS hvor bedriften informerte om sitt syn på verneforslaget og mineralinteressene. På møtet deltok også Nærings- og fiskeridepartementet og Norsk Industri.

KLD støtter Miljødirektoratets forslag om en grenseendring, slik at en mulig framtidig veiframføring til utskipingshavn lar seg gjennomføre. En slik grenseendring er isolert sett uheldig for arronderingen av verneområdet og vil føre til en viss verdireduksjon av verneområdet, men området vil opprettholde verdisetting som regionalt viktig. Hensynet til uttransport av kalk fra mulig framtidig utvinning er imidlertid vurdert å veie tyngre enn hensynet til verneverdiene i denne saken. KLD viser til at det også er gitt tillatelse til prøveboring innenfor det foreslåtte verneområdet. Ekspropriasjonstillatelsen fra DMF stiller vilkår om hvordan prøveboringen skal gjennomføres for å ikke forringe verneverdiene. KLD viser til at i møter med bedriften har Miljødirektoratet fått beskjed om at eventuelle framtidige mineraluttak her vil skje ved underjordisk drift, og vil i så måte ikke påvirkes av et eventuelt vern. Underjordisk drift med uttaksområder utenfor verneområdet vil være tiltak som må vurderes etter gjeldende regelverk når bedriften eventuelt velger å søke konsesjon.

KLD har foretatt en presisering av verneforskriftens punkt om prøveboring, og har etter nytt innspill fra Brønnøy Kalk AS foretatt en mindre justering av vernegrensen slik at vernearealet øker noe. KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratets vurderinger og tilråding, og tilrår vern av Ursvatnet naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

9. Økonomiske og administrative konsekvenser

9.1. Samfunnsøkonomiske konsekvenser

Klima- og miljødepartementet viser til at det i verneplanprosessen ikke er avdekket vesentlige negative samfunnsmessige konsekvenser av verneforslaget. Verneforslaget er justert på en rekke punkter, både mht. verneomfang, avgrensninger og verneforskrifter for å imøtekomme og hensynta ulike interesser. Det vises bl.a. til at grense og verneforskrift

for området Ursvatnet er justert av hensyn til mineralinteresser. Departementet mener at verneforslaget slik det nå foreligger har små negative konsekvenser for andre samfunnsinteresser.

9.2. Offentlige kostnader

De offentlige kostnadene ved opprettelse av verneområdene som foreslått er knyttet til erstatningsutbetalinger og forvaltning. Den viktigste kostnaden ved skogvern er erstatning til grunneier, i hovedsak for båndlegging av skog og påfølgende tap av hogstinntekt. Kostnadene til forvaltning og skjøtsel av skog som er vernet er derimot oftest begrensede. Dette fordi skog som vernes som naturreservat oftest best vil opprettholde og videreutvikle vernekvalitetene ved fri utvikling, uten at det er behov for aktive skjøtselstiltak. Alle kostnader til vern og forvaltning av områdene vil dekkes innenfor KLDs gjeldende budsjetttramme.

I skogvernarbeidet vektlegges at de viktigste skogområdene bør fanges opp ved vern, slik at man sikrer kostnadseffektiv oppnåelse av de vedtatte målene som er nevnt i kap. 1. Områder som er vurdert og ikke ha tilstrekkelige vernekvaliteter, blir tatt ut før det meldes oppstart for verneprosessene. For privateide frivillig vern områder innebærer det at myndighetene takker nei til tilbud om vern.

For å sikre et godt og oppdatert faglig grunnlag for skogvernet gjennomføres regelmessig faglige evalueringer. Det ble i 2017 sluttført en slik evaluering, som gir et godt grunnlag for å gjennomføre skogvernet slik at det kan medvirke effektivt til å nå det nasjonale målet om å bevare et representativt utvalg av norsk natur og det nasjonale målet om å bevare arter og naturtyper. Evalueringen tar utgangspunkt i det vedtatte målet om vern av 10 % av skogarealet. For å sikre et kostnadseffektivt skogvern med høy faglig kvalitet trengs også god oversikt over hvor de viktigste skogområdene er. Som grunnlag for skogvernarbeidet gjennomføres derfor systematiske registreringer av skogtyper som er viktige i skogvernet. Klima- og miljødepartementet vurderer at de foreslåtte verneområdene effektivt vil bidra til å oppnå de mål og føringer Stortinget har vedtatt for skogvernet,

9.3. Privatøkonomiske kostnader

Tapte inntekter for privatpersoner som følge av at igangværende bruk ikke kan fortsette, erstattes etter bestemmelsene i naturmangfoldloven. Dette gjelder både for private skogeiere som i denne saken har tilbudt skog for frivillig vern, og for Statskog SF som er grunneier i flere av områdene. Erstatningene i saken er i all hovedsak knyttet til at skog som tømmerressurs ikke kan hogges i verneområdene.

9.4. Administrative konsekvenser

Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområde. Naturreservatene er små verneområder, som det er lagt til grunn skal forvaltes av de kommunene som ønsker det. Dersom aktuelle kommuner ikke ønsker slik myndighet vil forvaltningsmyndigheten ligge hos Fylkesmannen.

Klima- og miljødepartementet

t i l r å r:

Forskrifter om vern for skogområder i fylkene Aust-Agder, Buskerud, Akershus, Østfold, Hedmark, Oppland, Trøndelag og Nordland fastsettes i samsvar med vedlagte forslag (vedlegg 1 - 18).